

Miljøgodkendelse

Størsbølvej 1, 6740 Bramming

23.1.2024

Teknik & Miljø
Esbjerg Kommune

Oplysninger om husdyrbruget og ansøgningen

Husdyrbruget		Konsulent	
Husdyrbrugets CVR-nummer	32131522	Konsulent Cvr	27428843
Husdyrbrugets navn	Størsbølgaard	Konsulent virksomhedsnavn	SAGRO I/S
Beliggenhedsadresse	Størsbølvej 1	Konsulent navn	Lisbeth Tønning
Postnummer	6740	Konsulent adresse	Majsmarken 1
By	Bramming	Konsulent postnummer	7190
Ansøger		Konsulent by	Billund
Ansøger navn	Rasmus Vestergaard Viking Hansen	Konsulent telefon	20184809
Ansøger adresse	Størsbølvej 1A	Konsulent email	lit@sagro.dk
Ansøger postnummer	6740	Ejendom	
Ansøger by	Bramming	Ejendomsnummer	5610309450
		CHR numre	46500

Sag nr.: 23/24974

Sagsansvarlig: PINI

Skema nr.: 241795, version 3

Indsendt dato: 26.10.2023

ESBJERG KOMMUNE

Natur & Vandmiljø

Torvegade 74

6700 Esbjerg

Telefon: 7616 1616

E-mail: miljo@esbjergkommune.dk

Web: www.esbjergkommune.dk

Copyright: Alle kort og luftfoto: copyright DDO ®, ©COWI

Indholdsfortegnelse

INDLEDNING	4
KOMMUNENS AFGØRELSE	5
FORUDSÆTNINGER OG VILKÅR.....	5
UDNYTTELSE OG BORTFALD	11
MEDDELELSESPLIGT.....	11
ØVRIGE FORHOLD	11
OFFENTLIGGØRELSE.....	12
KLAGEVEJLEDNING	12
KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR VILKÅR	14
INDLEDNING	14
GENERELLE FORHOLD.....	14
Godkendelsens omfang.....	14
Tidligere godkendelser.....	15
Samdrift med andre husdyrbrug	15
HUSDYRBRUGETS INDRETNING OG DRIFT	15
Driftsbygninger.....	15
Dyrehold, staldsystem og produktionsareal	16
Foder	18
Husdyrgødning	18
Spildevand/restvand	19
HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED.....	19
Faste afstandskrav og planmæssige forhold	19
Landskab og kulturmiljø.....	20
HUSDYRBRUGETS PÅVIRKNING AF OMGIVELSERNE	23
Ammoniakpåvirkning af naturområder og beskyttede arter	23
Lugt	28
Transporter	29
Støj.....	30
Støv, fluer og skadedyr	31
Lys.....	32
Driftsforstyrrelser og uheld	32
RESSOURCER, AFFALD OG DØDE DYR	33
Ressourcer.....	33
Affald	33
BEDST TILGÆNGELIGE TEKNIK (BAT).....	34
ALTERNATIVE MULIGHEDER	34
SAMLET VURDERING	35
OFFENTLIGGØRELSE OG HØRING.....	35
BILAG 1: LANDSKABSANALYSE	36
BILAG 2: MILJØKONSEKVENSRAPPORT	44

Indledning

Hvad drejer sagen sig om?

Esbjerg Kommune har modtaget en ansøgning om en §16a miljøgodkendelse. Husdyrbruget på Størsbølvej 1, 6740 Bramming søger om at:

- Forlænge eksisterende kostald mod vest.
- Bygge nyt tidssvarende malkecenter. I forlængelse heraf bliver der et separationsområde med sengebåse, samt et dybstrøelsesstaldafsnit til køer. Der etableres også drivgange, der medregnes som produktionsareal.
- Øge dybstrøelsesareal i eksisterende stald, for at imødekomme de kommende dyrevelfærdskrav i Lov om hold af malkekvæg
- Der søges om et kalvehytteområde med kalvekøkken.
- Der søges om en ny gyllebeholder, møddingsplads og vaskeplads.
- Overgang til stipladsmodellen med fleksibilitet indenfor dyretype.

Offentliggørelse

Forslaget til miljøgodkendelse har været i offentlig høring i 30 dage. Kommunen har i forbindelse med høringen ikke modtaget bemærkninger til projektet.

Læsevejledning

Miljø skal i denne sammenhæng forstås som påvirkning af omboende og miljøet i bred forstand herunder landskab og natur med dens bestande af vilde planter og dyr.

Miljøgodkendelsen er opdelt i 3 dele:

- Del 1: Kommunens afgørelse
Fastlægger de vilkår, der skal gælde for husdyrbruget. Vilkårene sikrer, at driften af husdyrbruget kan ske uden at påvirke miljøet væsentligt.
- Del 2: Kommunens vurdering og begrundelse for vilkår
Indeholder kommunens vurdering af ansøgningen og en begrundelse for de stillede vilkår.
- Del 3: Miljøkonsekvensrapport
Indeholder en miljøkonsekvensrapport, som er udarbejdet af ansøgers rådgiver. Rapporten beskriver mere detaljeret driften af husdyrbruget. Rapporten indeholder også en beskrivelse og en vurdering af de miljøpåvirkninger, som driften af husdyrbruget giver anledning til.

Miljøkonsekvensrapporten er vedlagt som bilag 2.

Kommunens afgørelse

Esbjerg Kommune meddeler miljøgodkendelse til kvægbruget på Størsbølvej 1, 6740 Bramming.

Godkendelsen omfatter:

- En udvidelse af produktionsarealet fra 3.542 m² til 9.721 m².
- En forlængelse af eksisterende kostald mod vest.
- Byggeri af nyt tidssvarende malkecenter. I forlængelse heraf bliver der et separationsområde med sengebåse, samt et dybstrøelsesstaldafsnit til køer. Der etableres også nye drivgange, der medregnes som produktionsareal.
- Et øget dybstrøelsesareal i eksisterende stald for at imødekomme kommende dyrevelfærdskrav
- Et kalvehytteområde med kalvekøkken.
- En ny gyllebeholder, møddingsplads og vaskeplads.
- En overgang til stipladsmodellen med fleksibilitet indenfor dyretype.

Godkendelsen meddeles efter § 16a, stk. 1 i husdyrbrugloven¹.

Der er nærmere redegjort for de vurderinger der ligger til grund for afgørelsen i afsnittet "Kommunens vurdering og begrundelse for vilkår".

Forudsætninger og vilkår

Esbjerg Kommune forudsætter, at husdyrbruget indrettes og drives som beskrevet i ansøgningen og den medsendte miljøkonsekvensrapport. Godkendelsen meddeles på vilkår, der sikrer at husdyrbruget med det ansøgte ikke medfører væsentlig virkning på miljøet.

Godkendelsen meddeles på følgende vilkår:

---

¹ Lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer.

Husdyrproduktion

1. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretningen udført som beskrevet nedenfor:

Staldnavn	Dyregruppe samt staldsystem	Produktionsareal m ²
1. løsdriftsstald	Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	3.202
	Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	1.324
Stald 2	Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	472
	Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	398
	Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	1.250
Stald 3	Fleksgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	78
	Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	570
Stald 4	Flexgruppe: Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	19
Stald 5	Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	474
	Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	352
Drivgang N	Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	57
Drivgang S	Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	80
Ny kalveplads	Kalve (under 6 mdr.; Dybstrøelse	630
Fælles kalvebokse nord	Kalve (under 6 mdr.; Dybstrøelse	350
Fælles kalvebokse syd	Kalve (under 6 mdr.; Dybstrøelse	465
	Sum	9.721

2. Husdyrbruget skal på tilsynsmyndighedens forlangende kunne fremvise dokumentation for produktionsarealet størrelse. Denne dokumentation kan bestå af tegninger over staldenes indretning med angivelse af mål for de enkelte områder med dyr.
3. Der skal senest en måned efter ibrugtagning af nyt produktionsareal indsendes målfaste tegninger af produktionsarealet. Med ibrugtagning menes at der er indsat dyr på produktionsarealet.

Indretning og drift

4. Inden byggeriet af ny stald "1. løsdriftsstald" og "stald 5" påbegyndes, skal boring DGU 131.1341 sløjfes. Sløjfningen skal foretages i henhold til Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1260 af 28. oktober 2013². Boringer kun må sløjfes af personer der er i besiddelse af et B-bevis (uddannet brøndborer)³.
5. Ændringer i ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal meddeles Esbjerg Kommune.
6. Husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

² §§ 26-28

³ jf. kap 2 §4 i BEK. nr. 915 af 27. juni 2016 om uddannelse af personer, der udfører boringer på land

Husdyrgødning

7. Arealet af gødningslagre og typen af husdyrgødning skal være som beskrevet nedenfor.

Gødningslager	Gødningstype	Tilladt areal
Gyllebeholder 1.600 m ³ (eksisterende)	Ingen krav	400 m ²
Gyllebeholder 1.600 m ³ (eksisterende)	Ingen krav	374 m ²
Gyllebeholder 3.000 m ³ (eksisterende)	Ingen krav	739 m ²
Gyllebeholder 4.000 (ny)	Ingen krav	1.001 m ³
Møddingsplads (ny)	Kvæg, heste, får og geder	300 m ²

8. Overpumpning af gylle fra gyllebeholder til gyllevogn og lign skal foregå under opsyn, så spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne.
9. Påfyldning af gyllevogne og lignende skal ske enten med gyllevogne som har påmonteret pumpe og returløb eller foregå på en plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter, at perioden med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Pladsen skal mindst have tæthed og faldforhold svarende til kravene i Landbrugets Byggeblad nr. 103.11-2.

Spildevand

10. Hvis tagvand ikke kan nedsives, skal der inden byggeriet af "1. løsdriftsstald" og "stald 5" påbegyndes, indsendes en ansøgning om udledningstilladelse inklusiv et projekt om forsinkelsesbassin. Der vil blive meddelt en særskilt tilladelse hertil.
11. Afløbsplan, der beskriver afløbsforhold fra nye stalde, kalvehytteområde, møddings- og vaskeplads skal indsendes til Esbjerg Kommune. Med afløb menes både afløb for flydende husdyrgødning og vand. Afløbsplanen skal være udført af autoriseret kloakmester og indsendes til Esbjerg Kommune senest 1 måned efter byggeriet af afsluttet.

Landskabelige værdier

12. De nye stalde og gødningsopbevaringsanlæg (bygning "stald 5" og "stald 1. løsdriftsstald" og gyllebeholder "GB 4" jf. kort 1) skal opføres i de materialer og farver som fremgår af miljøkonsekvensrapporten.
13. Der skal etableres og vedligeholdes 3 rækker levende beplantning, som anført med grøn streg på kort 4. Beplantningen skal enten etableres som vist ved pkt. 1 eller pkt. 2. Beplantningen skal bestå af hjemmehørende danske træer og buske.
14. Alle træer og buske skal etableres senest den 31. december i samme årstal, hvor byggeriet af nye stalde eller gødningsopbevaringsanlæg påbegyndes.
15. Eksisterende beplantning (pink streg jf. kort 4) skal bevares og vedligeholdes.

16. Hvis eksisterende beplantning (gul eller pink streg) eller ny beplantning (grøn streg) nedlægges, skal der etableres anden afskærmende beplantning på husdyrbruget, der opfylder samme afskærmende funktion.

Ammoniakfordampning

17. Gyllebeholderen på 3.000 m³ (GB 3) og 4.000 m³ (GB 4) skal forsynes med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
18. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen. Hvis en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen.
19. I "1. løsdriftsstald" (jf. kort 1) skal produktionsarealet etableres med faste, drænede gulve med skraber. Gulv støbt på stedet skal være dimensioneret med et fald på minimum 1,5 % mod gulvmidte. Præfabrikerede gulve skal have et fald på minimum 1 % mod gulvmidte. Gulvet skal være udført med ajlefløb og lysningsarealet til ajlefløb må maksimalt udgøre 5 % af det samlede gangareal. Der skal foretages skrabninger hver 2. time og skraberens skal være forsynet med timer. Tværgange som ikke skrubes automatisk skal hver dag rengøres manuelt 2-3 gange.
20. Enhver form for driftsstop af skraberens skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Logbog, servicefaktura eller lignende der dokumenterer, at skraberens/robotskraberens er i drift og vedligeholdes, skal opbevares på husdyrbruget i mindst 5 år og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen.

Lugt

21. Husdyrbrugets drift må ikke give anledning til lugtgener som af tilsynsmyndigheden vurderes at være væsentlige for området.
22. Der skal opretholdes en god staldhygiejne. Det skal bl.a. sikres, at gulve holdes tørre og at stalde og fodringsanlæg (foderbord, krybber og lignede) holdes rene.

Støj

23. Den eksterne støjbelastning fra husdyrbruget må i intet punkt- målt eller beregnet ved nærmeste nabobeboelse med tilhørende arealer i tilknytning til boligen - overstige nedenstående værdier.

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45 dB(A)	8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	1 time
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	½ time

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lyd-niveauer i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Reference-tiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden.

24. Støjvilkårene omfatter al støj fra husdyrbruget på ejendommens bygnings-parcel, det vil sige også støj fra andet en faste tekniske installationer.
25. Maksimalværdien af støjniveauet om natten (kl. 22.00 - 07.00) må ikke overstige 55 dB (A) i ethvert punkt på opholdsarealer ved boliger i det åbne land.
26. Hvis kommunen finder det nødvendigt, skal ejer for egen regning lade udføre støjmålinger og/eller -beregninger af støjen fra husdyrbruget for at dokumentere, at støjgrænserne i ovennævnte vilkår er overholdt. Hvis grænserne konstateres overholdt, kan der højst pålægges ejer at få foretaget én støj-måling og eller -beregning om året. Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor husdyrbrugets grund og under de mest støjbelastede driftsforhold - eller efter anden aftale med kommunen." Målinger/beregninger skal foretages af et firma eller laboratorium, der er godkendt af Miljøstyrelsen til at udføre "Miljømåling - ekstern støj".

Støv

27. Driften af husdyrbruget må ikke medføre væsentlige støvgener udenfor ejendommens eget areal.

Skadedyr

28. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.).
29. Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Lys

30. For at undgå lysgener skal lyset slukkes når det ikke er påkrævet for produktionen eller af dyrevelfærdsmæssige årsager.
31. Lyset i staldbygningerne skal i tidsrummet 22:00-06:00 slukkes eller sænkes til 25 lux, medmindre der arbejdes i stalden.

Uheld

32. Der skal forefindes en beredskabsplan, som kan fremvises på forlangende. Beredskabsplan skal fastlægge, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan medføre påvirkning af omgivelserne. Beredskabsplanen skal revideres årligt og skal kunne forevises ved miljøtilsyn på ejendommen. Planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften.

Beredskabsplanen skal som minimum indeholde:

- Procedurer, som beskriver relevante tiltag med henblik på "at stoppe uheldet" og begrænse udbredelsen.
- Oplysninger om hvilke eksterne/interne personer og myndigheder, der skal alarmeres og hvordan.
- Kortbilag over bedriften med angivelse af miljøfarlige stoffer, afløbs- og drænsystemer og vandløb mm.
- En opgørelse over materiel der er tilgængeligt på husdyrbruget, eller som kan skaffes med kort varsel, der kan anvendes i forbindelse med afhjælpning, inddæmning og opsamling af spild/lækage, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø.

Råvarer og hjælpestoffer

33. Ved håndtering af brændstof, smøremidler og kemikalier må der ikke opstå spild med deraf følgende risiko for forurening af jord og grundvand.
34. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund således at spild kan opsamles, og der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
35. Opbevaring af olier og kemikalier skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes forskrift for opbevaring af olie- og kemikalier.

Affald

36. Opbevaring af erhvervsaffald, herunder olie- og kemikalieaffald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes Regulativ for erhvervsaffald.
37. Bortskaffelse af olie- og kemikalieaffald og øvrigt affald skal ske i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes til enhver tid gældende regulativer.

Ophør

38. Ved ophør af bedriften skal produktionsanlæg, husdyrgødnings- og foderopbevaringsanlæg tømmes og rengøres grundigt. Al miljøfarligt affald skal bortskaffes for egen regning efter den til enhver tid gældende lovgivning.

Udnyttelse og bortfald

En godkendelse efter §16a bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år efter, at godkendelsen er meddelt. Hvis en del af godkendelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen for denne del.

Med udnyttet menes her, at byggeriet faktisk er afsluttet.

Hvis en godkendelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste 3 år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 % af det tilladte eller godkendte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige indenfor rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Meddelelesespligt

Kommunens godkendelse gælder for det konkrete projekt. Husdyrbruget må ikke udvides eller ændres bygnings- eller driftsmæssigt på en måde der indebærer forøget forurening før udvidelsen eller ændringen er godkendt. Hvis der sker ændringer i grundlaget for kommunens vurdering, skal der indsendes en ny ansøgning til kommunen. Dette gælder for eksempel ændringer i forhold til størrelsen af produktionsarealet, ændringer i dyretypen eller ændringer af staldsystem. Esbjerg Kommune skal have lejlighed til at vurdere, hvorvidt udvidelsen/ændringen kræver en ny godkendelse eller om udvidelsen/ændringen kan ske indenfor rammerne af denne godkendelse.

Øvrige forhold

Afgørelsen omfatter alene forholdet til husdyrbrugloven. Øvrige relevante godkendelser og tilladelser skal indhentes særskilt.

Der skal søges om særskilt tilladelse til:

- udledningstilladelse efter spildevandsbekendtgørelsen (tag- og overfladevand), hvis det ikke er muligt at nedsive tagvand
- etablering af nedsivningsanlæg for sanitært spildevand i forbindelse med etablering af mandskabsfaciliteter med toilet og bad.
- Overkørselstilladelse til at øge antallet af transportere på den sydligste indkørsel.

Der er ikke taget stilling til udledningen af tag- og overfladevand fra eksisterende byggeri. Der kan, hvis det viser sig nødvendigt pga. hydraulisk overbelastning af vandløbet, blive meddelt påbud om afhjælpende foranstaltninger.

Etablering af nye anlæg må ikke igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Esbjerg Kommune. Visse anlæg kræver dog ikke byggetilladelse. Det anbefales at kontakte Byggeri, Esbjerg Kommune for afklaring heraf.

Terrænregulering kan kræve landzonetilladelse og i nogle tilfælde også tilladelse efter anden lovgivning. For eksempel fastsætter vandløbsloven, at der ikke uden tilladelse må ændres på vandets naturlige afløb til anden ejendom eller hindre det naturlige afløb af vand fra højere liggende ejendomme. Kontakt Byggeri, Esbjerg Kommune inden du terrænregulerer, for at få en vurdering af hvilke tilladelser der evt. kræves.

Husdyrbruget skal til enhver tid leve op til de gældende regler i love og bekendtgørelser, uanset at de nævnte krav og regler kan være en skærpelse af denne godkendelses vilkår.

Offentliggørelse

Afgørelsen annonceres den 25. januar 2024 på Miljø- og Fødevareministeriets Digital MiljøAdministration (<https://dma.mst.dk>) og Esbjerg Kommunes hjemmeside (Esbjerg Kommunes hjemmeside (<https://www.esbjerg.dk/politik-og-demo-krati/hoeringsportal>)).

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber den 22. februar 2024.

Klageberettigede er ansøger, Miljøministeren, Styrelsen for Patientsikkerhed, enhver der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald, samt foreninger og organisationer i det omfang de har klageret.

En klage skal indsendes via Klageportalen. Klageportalen kan findes via forsiden på www.naevneneshus.dk. Klageportalen ligger også på www.borger.dk og www.virk.dk.

Klagen sendes automatisk via Klageportalen til Esbjerg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Esbjerg Kommune i Klageportalen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet ansøgning via mail til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen.

Når man klager opkræves der et gebyr. Gebyret er 900 kr. for borgere og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Gebyret betales med betalingskort i Klageportalen og tilbagebetales hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- Klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Afgørelsen kan desuden indbringes til prøvelse hos domstolene inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

Udnyttelse af godkendelsen

Ifølge husdyrbrugloven har en klage over miljøgodkendelsen som udgangspunkt ikke opsættende virkning. Det betyder, at miljøgodkendelsen kan udnyttes uanset eventuelle klager, men dette begrænser dog ikke Miljø- og Fødevareklagenævnets mulighed for at ændre eller ophæve Esbjerg Kommunes afgørelse. Det vil være Miljø- og Fødevareklagenævnet, som kan oplyse om hvorvidt en klage har opsættende virkning.

Kommunens vurdering og begrundelse for vilkår

Indledning

Husdyrbruget på Størsbølvej 1, 6740 Bramming har søgt en miljøgodkendelse efter husdyrlovens §16a.

Ansøgningen er indsendt via det it-baserede ansøgningssystem på husdyrgodkendelse.dk. Som en del af ansøgningen har ansøger udarbejdet en miljøkonsekvensrapport, der beskriver og vurderer husdyrbrugets påvirkninger af miljøet. Miljøet skal i denne sammenhæng forstås som påvirkning af omboende og miljøet i bred forstand herunder natur og landskab.

Miljøkonsekvensrapporter er vedlagt som bilag 2.

Denne del af godkendelsen indeholder kommunens vurdering af ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten og en begrundelse for de stillede vilkår.

Vurderingerne er foretaget med udgangspunkt i de beskyttelsesniveauer og retningslinjer, der er i husdyrbrugloven og tilhørende bekendtgørelser og vejledning⁴.

I forbindelse med behandlingen af ansøgningen har der været dialog med ansøger. I de tilfælde hvor Esbjerg Kommune supplerer ansøgers miljøvurdering eller hvor kommunens miljøvurdering er en anden end ansøgers vurdering, vil dette fremgå af nedenstående afsnit.

Generelle forhold

Godkendelsens omfang

Husdyrbruget søger om følgende:

- Forlænge eksisterende kostald (*stald 1 løsdriftsstald*) mod vest.
- Bygge nyt tidssvarende malkecenter. I forlængelse heraf bliver der et separationsområde med sengebåse, samt et dybstrøelsesstaldafsnit til køer (*stald 5*). Der etableres også drivgange, der medregnes som produktionsareal (*drivgang N og S*).
- Øge dybstrøelsesareal i eksisterende stald (*stald 2, 3 og 4*), for at imødekomme de kommende dyrevelfærdskrav i Lov om hold af malkekvæg.
- Der søges om et kalvehytteområde med kalvekøkken (*ny kalveplads, fælles kalvebokse nord og syd*).
- Der søges om en ny gyllebeholder, møddingsplads og vaskeplads.
- Overgang til stipladsmodellen med fleksibilitet indenfor dyretype.

Staldnavne i kursiv henviser til figur 1 og 2 i miljøkonsekvensrapporten samt betegnelse i ansøgningsskema.

---

⁴ Husdyrbrugloven (LBK nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. med senere ændringer); Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (BEK nr. 443 af 26. april 2023 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug); Husdyrgødningsbekendtgørelsen (BEK nr. 2243 af 29. november 2021 om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring af gødning) samt Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning.

Under biaktiviteter er det beskrevet, at ansøger anvender slagge som bundsikring under eksisterende plansiloer og samt under stald 1. Anvendelse af slagge behandles efter miljøbeskyttelseslovens regler og bekendtgørelser udstedt med hjemmel heri.

For at Esbjerg Kommune til enhver tid kan kontakte den ansvarlige for husdyrbruget, er der stillet vilkår om, at ændringer i ejerforhold skal meddeles til Esbjerg Kommune.

Tidligere godkendelser

Husdyrbruget har følgende tidligere godkendelser /afgørelser, der fastsætter lovlig nudrift og 8 års drift.

- §12 miljøgodkendelse fra oktober 2014
- Afgørelse om ikke godkendelsespligt til etablering af kalvehytter fra februar 2017
- Accept til etablering af råvarelager fra december 2018

Samdrift med andre husdyrbrug

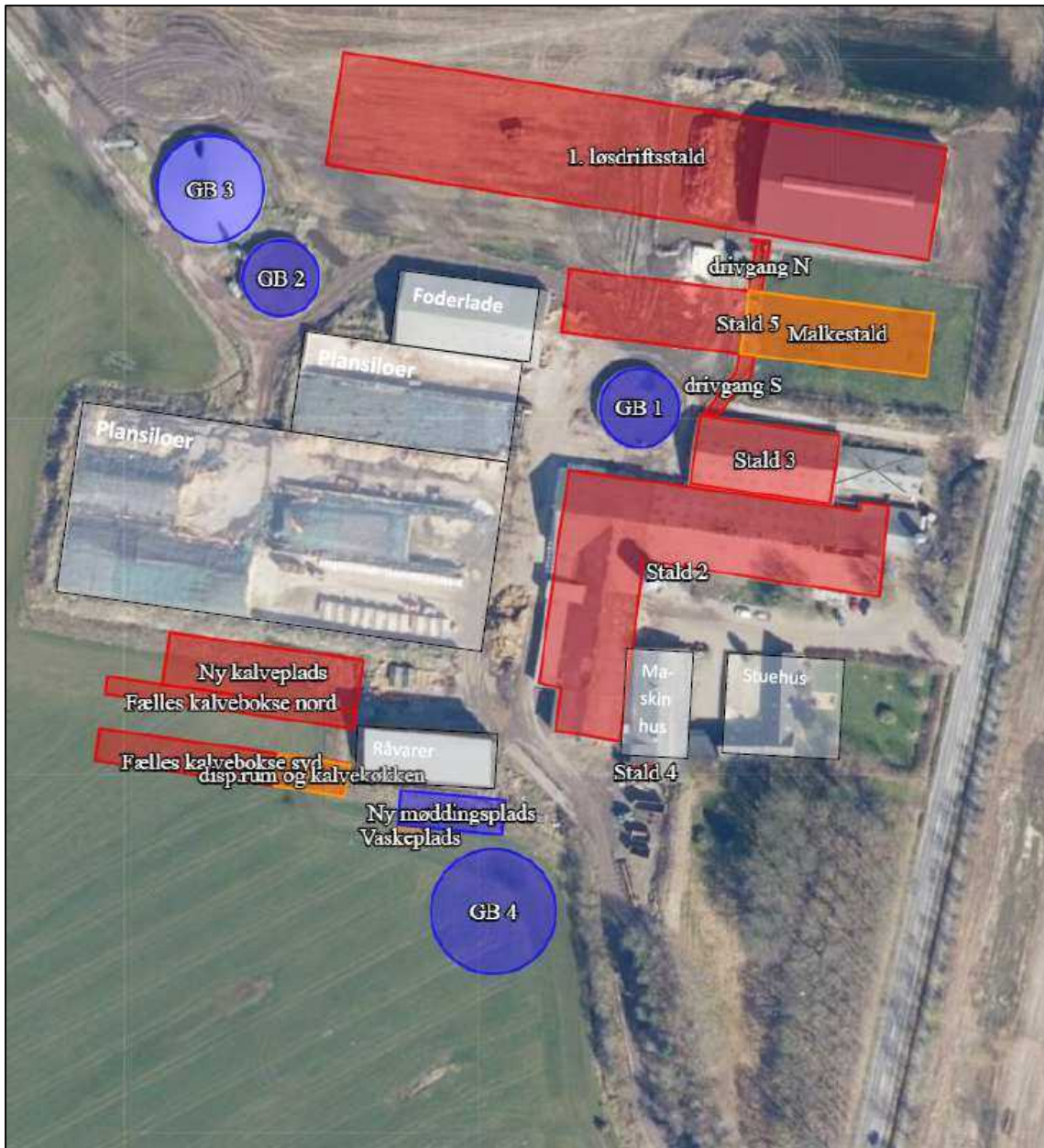
Af husdyrbrugloven fremgår det, at hvis et husdyrbrug er teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug, så skal husdyrbrugen godkendes samlet.

I miljøkonsekvensrapporten er det beskrevet, at udover Størsbølvej 1 ejer og driver Rasmus V. Hansen også Brammingborgvej 1, 6740 Bramming og Lykkesgårdsvej 8, 6740 Bramming. De to husdyrbrug er beliggende med en afstand på henholdsvis 1,8 og 7,2 km (luftlinje) fra Størsbølvej 1. På baggrund af afstanden til de to øvrige husdyrbrug er Esbjerg Kommune enig i ansøgers vurdering af, at de to husdyrbrug ikke er teknisk, forureningsmæssigt og driftsmæssigt forbundne. Esbjerg Kommune meddeler således en særskilt miljøgodkendelse til husdyrproduktionen på Størsbølvej 1.

Husdyrbrugets indretning og drift

Driftsbygninger

Driftsbygningernes placering fremgår af nedenstående kort, som svarer til miljøkonsekvensrapportens figur 1. I miljøkonsekvensrapporten er der en nærmere beskrivelse af de enkelte bygninger.

Kort 1: Situationsplan

Dyrehold, stalssystem og produktionsareal

I ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten har ansøger redegjort for indretning og drift af de enkelte stalde. Der er angivet oplysninger om dyretype, stalssystem og produktionsareal.

Produktionsarealet defineres som det areal i stalden, hvor dyrene kan opholde sig og har mulighed for at afsætte gødning (dvs. arealer hvor dyrene kan stå, gå og ligge).

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fremgår det, at kommunen skal foretage en samlet vurdering af alle udvidelser foretaget indenfor de seneste 8 år.

Nudrift og 8 års drift:

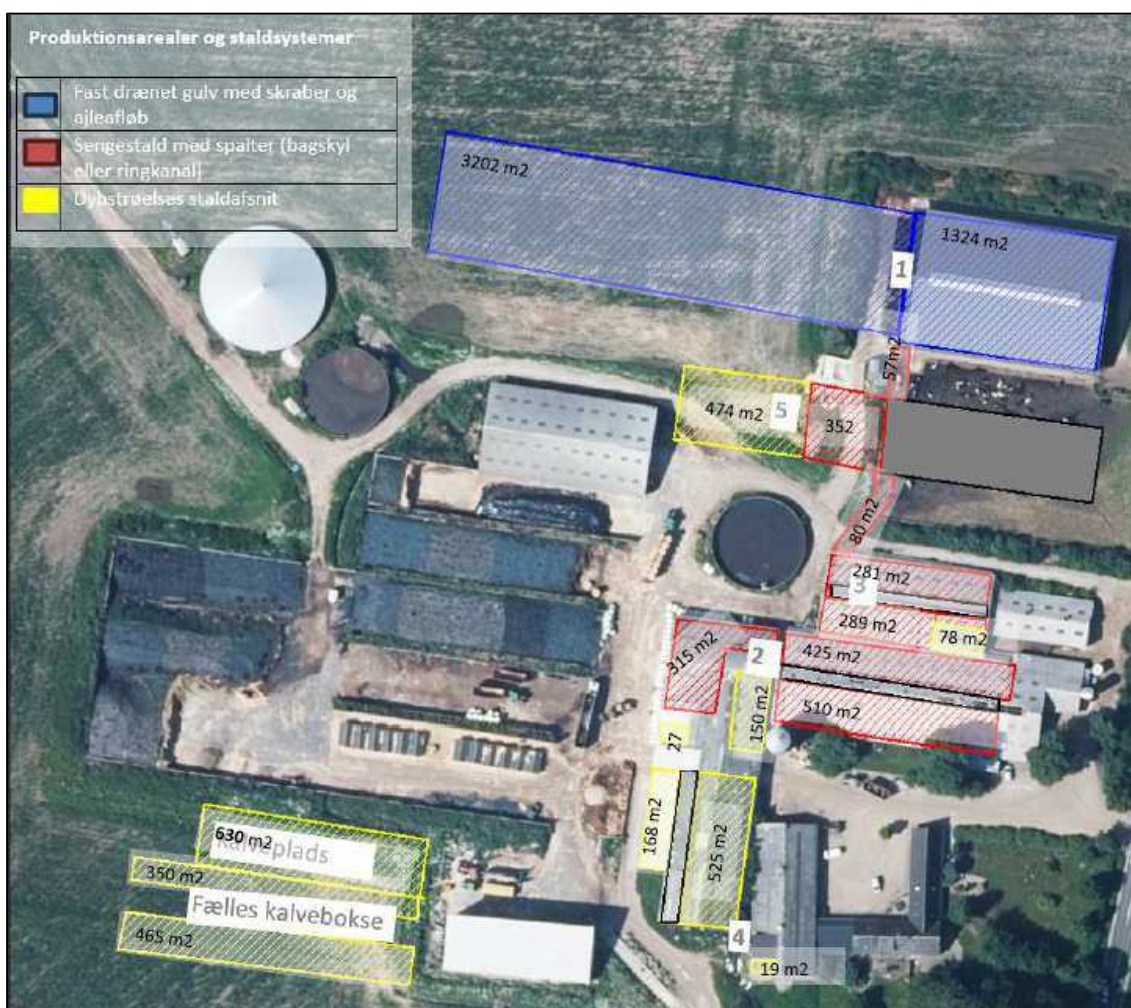
I ansøgningen er nudrift og 8 års drift opgjort på baggrund af den hidtidige lovlige produktion på ejendommen på baggrund af følgende:

-
- §12 miljøgodkendelse fra oktober 2014 (delvist udnyttet)
- Afgørelse om ikke godkendelsespligt til etablering af kalvehytter fra februar 2017
- Accept til etablering af råvarelager fra december 2018
- Tilsyn

Esbjerg Kommune har gennemgået oplysningerne i ansøgningen og vurderer, at det angivne produktionsareal i nudrift og 8 års drift er korrekt. Produktionsarealet i nudrift og 8-års drift er angivet som nettoareal. Det er oplyst, at malkecenter, nakkebomsarealer, foderborde, persongangarealer, tankrum, kontor og teknikrum og lignende ikke er medregnet.

Ansøgt drift:

Produktionsarealet i ansøgt drift er angivet som nettoareal. I miljøkonsekvensrapporten er der en uddybet beskrivelse af de enkelte stald-, foder- og gødningsopbevaringsanlæg herunder hvorvidt der foretages ændringer. Ansøger har desuden i forbindelse med sagsbehandlingen indsendt nedenstående kort, der mere detaljeret angiver produktionsarealet i de enkelte staldbygninger.

Kort 2: Angivelse af produktionsareal i staldafsnit

Størrelsen af produktionsarealet, dyretyper og staldsystem danner grundlag for de beregninger, der foretages i ansøgningskemaet. Der stilles derfor vilkår, der fastholder disse forudsætninger så det sikres, at miljøpåvirkningen fra ejendommen fastholdes på det niveau, der fremgår af ansøgningen.

I alle kvægstalde (på nær kalvestalde) er der valgt "*fleksgruppe: Alle kvæg*". Det betyder, at der på produktionsarealet frit kan skiftes mellem malkekvæg, kvier, stude, ammekøer, slagtekalve > 6 mdr. og kalve < 6 mdr. Staldsystemet må dog ikke ændres i forhold til det godkendte uden fornyet vurdering.

I hestestalden er der valgt "*fleksgruppe: Heste, får og geder*". Det betyder, at der på produktionsarealet frit kan skiftes mellem heste, får og geder forudsat staldsystemet fortsat er dybstrøelse.

Foder

Opbevaring af foder er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Etablering og drift af ensilageopbevaring, herunder ensilage i markstakke, skal ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. I forbindelse med opbevaring af ensilage på markarealer, fastsætter husdyrgødningsbekendtgørelsen krav om, at næringsstoffer fra ensilagerester og lignende skal kunne optages af de efterfølgende afgrøder.

Det er kommunens vurdering, at opbevaringen af ensilage er tilstrækkelig reguleret ved reglerne i Husdyrgødningsbekendtgørelsen, og at der ikke er behov for at fastsætte yderligere vilkår.

Der stilles vilkår om, at foderopbevaringen skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Husdyrgødning

I ansøgningen og miljøkonsekvensrapporten er der angivet oplysninger om gødningslagre og gødningstyper.

Typen af husdyrgødning og arealet af opbevaringslageret er væsentlige forudsætninger for beregninger i it-ansøgningen. I miljøgodkendelsen stilles der derfor vilkår, der fastholder forudsætningerne.

I ansøgning indgår overdækning af gyllebeholder GB 3 (3.000 m³) og GB 4 (4.000 m³) som virkemiddel til at opnå en lavere ammoniakfordampning. Der stilles derfor vilkår om, at gyllebeholderne skal forsynes med fast overdækning i form af telt-overdækning med indvendigt skørt. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle, og skader skal repareres.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen fastsætter krav til husdyrbrugets opbevaringskapacitet så det sikres, at udbringning af gødning kan ske i overensstemmelse med udbringningsreglerne. Der fastsættes ikke yderligere vilkår hertil.

Husdyrbruget har pligt til at udarbejde en opdateret opgørelse over kapaciteten, når der foretages ændringer på husdyrbruget. Esbjerg Kommune har derfor i forbindelse med miljøtilsyn mulighed for at følge op på, at opbevaringskapaciteten er

tilstrækkelig og at der foreligger en opdateret kapacitetsopgørelse baseret på det aktuelle dyrehold.

Eventuelt oplag af kompost i marken skal ske i overensstemmelse med reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, der bl.a. fastsætter krav til placering og overdækning af markstakke samt førelse af logbog. Oplag af kompost i marken vurderes at være tilstrækkelig reguleret ved reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen og der fastsættes ikke yderligere vilkår hertil.

Spildevand/restvand

Ansøger har redegjort for afløbsforhold i miljøkonsekvensrapporten.

Det vurderes, at den samlede håndtering af spildevand sker på forsvarlig vis og at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af spildevand/restvand er tilstrækkelige til at beskytte omgivelserne mod forurening fra spildevand.

Da der sker nybyggeri, stilles der vilkår om, at der skal indsendes en afløbsplan, der beskriver afløbsforholdene fra dette, når byggeriet er etableret.

Ansøger er oplyst om, at der skal søges om tilladelse til etablering af nedsivningsanlæg for sanitært spildevand i forbindelse med etablering af mandskabsfaciliteter med toilet og bad. Ansøger er ligeledes oplyst om, at som udgangspunkt bør tagvand fra nye stalde nedsives i stedet for udledning til Sneum Å. Hvis dette ikke er muligt, skal der indsendes ansøgning om udledningstilladelse inkl. et projekt om nyt forsinkelsesbassin. Der er stillet vilkår herom.

Husdyrbrugets beliggenhed

Faste afstandskrav og planmæssige forhold

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten beskrevet husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.

Der er henvist til Esbjerg Kommunes kommuneplan 2018-2030. Den gældende kommuneplan er 2022-2034. Anvendelsen er fortsat jordbrugsområde og udpegningen er rammeområde "20-040-130 – Landområde omkring Vong".

Nærmeste nabo med landbrugspligt er Størsbølvej 4, som ligger ca. 160 m fra løsdriftsstalden.

Placeringen af husdyrbruget fremgår af kort 3.

Kort 3. Husdyrbrugets beliggenhed

Husdyrbrugloven fastsætter en række afstandskrav til husdyrbrugets beliggenhed.

Esbjerg Kommune har gennemgået ansøgers oplysninger og er enig med ansøger i, at de gældende afstandskrav er overholdt.

Det er i redegørelsen angivet, at en boring (131.1341) ligger tæt op af stald 5. Det er oplyst, at denne boring sløjfes og der stilles i miljøgodkendelsen vilkår herom. Ansøger har i øvrigt oplyst, at der i GEUS er registreret en boring inde i en bygning, som han ikke har kendskab til. Esbjerg Kommune vurderer, at der er tale om en markvandingsboring, som ikke længere eksisterer.

Landskab og kulturmiljø

Bygningsmæssige ændringer på et husdyrbrug kan indvirke på den landskabelige oplevelse, såvel som på kulturmiljøet.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten beskrevet og vurderet påvirkningen af landskabet.

Esbjerg Kommune har valgt at uddybe ansøgers vurdering. I forbindelse med vurderingen skal der foretages en afvejning af på den ene side placeringen af det ønskede byggeri og nødvendigheden for det pågældende husdyrbrug overfor på den anden side de landskabelige hensyn i området.

Placering og erhvervsmæssig nødvendighed:

Vurderingen af ansøgninger om opførelse af erhvervsmæssigt nødvendige bygninger skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt muligt og forsvarligt.

Ansøgers konsulent har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for projektets erhvervsmæssige nødvendighed. Konsulenten vurderer, at tilbygninger, nybyggeri og ombygninger, der følger med ansøgningen, er erhvervsmæssigt nødvendigt for at Størsbølgaard kan fremtidssikre ejendommen som en mælkeproduktionsejendom og leve op til kommende dyrevelfærdskrav.

Esbjerg Kommune har i det følgende foretaget en mere uddybende analyse af, hvorvidt projektet er erhvervsmæssigt nødvendigt.

Der vurderes at være et reelt behov for at etablere de nye bygninger og gødningsopbevaringsanlæg, da der på ejendommen ikke er eksisterende bygninger og anlæg, der med fordel kan renoveres og indrettes til formålet.

Produktionsarealet på Størsbølvej 1 udvides ved det ansøgte projekt fra 3.542 m² til 9.721 m² i kvæg.

De nye driftsbygninger opføres i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på Størsbølvej 1, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør én helhed.

Efter udvidelsen udgør det samlede bygningsareal på ejendommen ca. 2,7 ha. Medtages arealet mellem og omkring bygningerne udgør det samlede areal i stedet ca. 5,2 ha.

Ansøger ejer udover Størsbølvej 1 også Brammingborgvej 1 og Lykkesgårdvej 8, hvor der ligeledes er produktion af kvæg. Der opføres ikke driftsbygninger i forbindelse med udvidelsen på Størsbølvej 1, der kan betegnes som fællesanlæg for ejendommene.

Esbjerg Kommune finder, at der ikke er noget usædvanligt ved de nye bygninger, der arkitektonisk opføres som andre stalde og gødningsopbevaringsanlæg mv.

Esbjerg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt samlet set, er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendom.

Esbjerg Kommune finder dog, at ansøger ikke i tilstrækkelig grad har sandsynliggjort at gyllebeholderens kapacitet er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendom. At det ikke umiddelbart kan lægges til grund, at beholderen er erhvervsmæssig nødvendig, betyder ikke, at beholderen ikke kan godkendes. Godkendelse afhænger i så fald af, at byggeriet er foreneligt med de landskabelige værdier i området, således, at landskabet tilgodeses gennem indplacering og farvevalg mv., og at der fastsættes tilstrækkelige vilkår til varetagelsen af de landskabelige hensyn. Der er derfor i det følgende foretaget en udvidet vurdering af, hvorvidt det ansøgte projekt tilsidesætter de landskabelige værdier.

Landskabelige hensyn og vurdering:

I forbindelse med byggeriet af nye anlæg er der foretaget en landskabsanalyse. Denne er vedlagt i sin helhed i bilag 1. De vigtigste uddrag af landskabsanalysen er gengivet herunder.

Det vurderes at landskabskarakterområdet generelt er robust overfor større tekniske anlæg, såfremt disse ikke placeres på kanten af karakterområdet ud mod de vandløbsnære arealer.

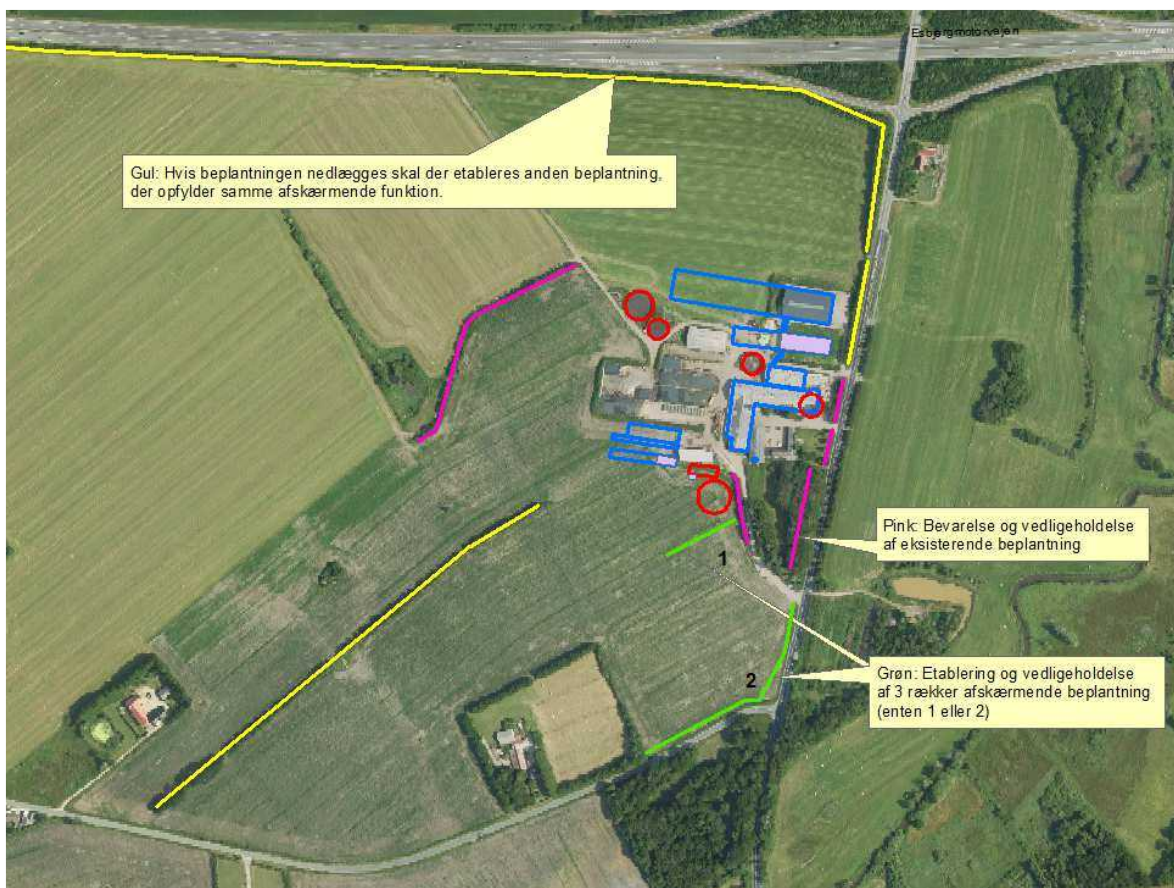
Størsbølgård ligger på kanten til Sneum Å, men vurderes ikke at påvirke de ånære omgivelser i væsentlig grad, idet beplantningen langs Størsbølvej afskærmer og adskiller gårdanlægget fra de ånære omgivelser.

Mod syd og vest er bevoksningen sparsom, og der vil være indsigt til mange af de nye og eksisterende bygninger heriblandt den nye gyllebeholder, de nye stalde og store dele af det eksisterende gårdanlæg.

Gårdanlægget vil komme til at virke langstrakt og massivt og dermed adskille sig væsentligt fra den øvrige struktur i området, der er karakteriseret ved let slørede gårdanlæg i lukkede rum. Til trods for området's robusthed vil dette påvirke landskabet i negativ retning.

For at sløre og bryde gårdanlægget stilles der derfor vilkår om, at der skal etableres 3-rækker afskærmende beplantning (grøn streg på kort 4) af hjemmehørende danske træer og buske umiddelbart syd for den nye gyllebeholder (valgmulighed 1) eller langs Størsbølvej/Mølholmvej (valgmulighed 2). Desuden skal de med gult anviste hegn bevares for at bevare eksisterende afskærmning af gårdanlægget herunder sikre at gårdanlægget ikke påvirker de vandløbsnære arealer i væsentlig grad. Beplantningen skal vedligeholdes og bevares.

Med den valgte placering, valg af materialer og vilkår om beplantning, vurderes det, at det ansøgte ikke tilsidesætter de landskabelige værdier. Esbjerg Kommune finder at dette er tilfældet uanset om det måtte lægges til grund, gyllebeholderen ikke er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendom.

Kort 4. Beplantningsplan

Husdyrbrugets påvirkning af omgivelserne

Ammoniakpåvirkning af naturområder og beskyttede arter

Der sker en ammoniakemission fra husdyrbrugets stalde og lagre af husdyrgødning, som kan påvirke den omkringliggende natur med dens bestande af vilde planter og dyr samt deres levesteder.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er der fastlagt et beskyttelsesniveau for hvor meget ammoniak der må udledes til naturområder (kategori 1-3 natur). Ifølge klagenævnets praksis er dette beskyttelsesniveau tilstrækkeligt til at sikre beskyttelsen af omkringliggende naturområder⁵.

Der skal også foretages en vurdering af, om det ansøgte i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke internationale naturområder eller yngle og rasteområder for bilag IV-arter⁶.

Ansøger har i miljøkonsekvensrapporten beskrevet og vurderet påvirkningen af naturområder. Esbjerg Kommune har valgt at supplere ansøgers vurdering. Esbjerg Kommune har desuden gennemgået beregningerne foretaget i it-ansøgningen og har korrigeret beregningerne, hvor der ikke har været enighed om valg af ruheder. Beregninger er foretaget i scenarieskema 242.913.

⁵ For eksempel MNK-132-00091 og MKN-132-00109

⁶ Bekendtgørelse nr. 2091 af 12. november 2021 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Ammoniakemission

I ansøgningen beregnes ammoniakemissionen fra husdyrbruget. Beregningerne viser, at ammoniakemissionen øges fra 4.081 kg NH₃/år til 9.896 kg NH₃/år.

Naturområder omkring husdyrbruget

Med hensyn til ammoniakpåvirkning af omgivelserne vurderes det, at der alene er behov for yderligere bemærkninger til to lokaliteter. Det drejer sig om to kategori 3 lokaliteter henholdsvis øst og vest for anlægget.

Kortet herunder viser lokaliteterne og det navn de har i miljøkonsekvensrapporten og ansøgningen.

Kort 5: Moser ved anlægget (hvv. Kat 3 mose V og Kat. 3 mose SØ)

Esbjerg Kommune har genberegnet ammoniakbelastningen af begge lokaliteterne efter korrektion af ruhed. Resultatet fremgår af tabellen herunder. I begge tilfælde er merbelastningen ens ift. nudrift og 8 årsdrift – der er derfor kun anført ét tal for merbelastning (ammoniakbelastningen er beregnet i scenarieskema nr. 242.913).

Scenarie	Navn	Ruhed - opland	Ruhed – lokalitet	Merbelastning	Totalbelastning
Ansøgt scenarie	Kat. 3 mose V	Landbrug	Blandet natur med lav bevoksning	1,4	2,3
Modificeret ruhed opland	-	Ringe Vegetation	Blandet natur med lav bevoksning	1,5	2,4
Scenarie	Navn	Ruhed - opland	Ruhed – lokalitet	Merbelastning	Totalbelastning
Ansøgt scenarie	Kat. 3 mose NØ	Landbrug	Blandet natur med middel bevoksning	2,0	3,5
Modificeret ruhed opland	-	Ringe Vegetation	Blandet natur med middel bevoksning	2,1	3,7

Tabel 1: Ammoniakbelastning af moser ved anlægget.

Vurdering af belastning af kategori 3 lokaliteterne

Lokaliteterne er besigtiget af Esbjerg Kommune i juni 2023.

Kat. 3 mose V

Der er tale om en lille mose i forbindelse med en mindre sø i det åbne land. Af beskrivelsen fremgår "...er voldsomt kulturpåvirket, men ikke jævnt. Det er nærmere påvirket af tidligere opfyld og deponi af jord i området".

Der er ikke registreret kvælstoffølsomme arter. Problemarter registreret: Stor Nælde. Naturtilstandsindexet for lokaliteten er 0,38 - tilstand IV (Ringe).

Naturtilstandsindexet er fremkommet på baggrund af artsindex 0,15 og strukturindex 0,73. Artsindexet på 0,15 er meget lavt og indikerer, at lokaliteten må betragtes som ikke-kvælstoffølsom.

Kat. 3 mose NØ

Da lokalitet 2 blev besigtiget, vurderes det, at det tidligere udfærdigede tilsynsnotat fra 2018, stadig var fuldt dækkende for lokalitetens beskaffenhed.

Af notatet fremgår, at der er tale om en forstyrret og kulturpåvirket mose langs motorvejen og ved Sneum Å. Mosen omgiver forsinkelsesbassin langs motorvejen. Mosen er domineret af næringselskende urter og høje græsser. Langs åen er terrænet meget tørt. Langs "skovkant" er en grøft domineret af høj sødgræs og en del skov-kogleaks. Dele af det trædækkede areal langs motorvejen er tør højskov.

Der er ikke registreret kvælstoffølsomme arter. Problemarter registreret: Skvalderkål, Almindelig kvik, Burre-snerre, Grå-pil, Rejnfan, Stor Nælde.

Naturtilstandsindexet for lokaliteten er 0,38 – tilstand IV (Ringe).

Naturtilstandsindexet er fremkommet på baggrund af artsindex 0,51 og strukturindex 0,30. Artsindexet på 0,51 er moderat og indikerer at lokaliteten ikke kan betragtes som særskilt kvælstoffølsom.

Vurdering af lokaliteterne ift. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen

Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen fastlægger (i § 41 stk. 5) fire kriterier, som skal inddrages i situationer, hvor der stilles krav til den maksimale deposition af ammoniak på kategori 3 lokaliteter.

Kriterie	Lokalitet 1	Lokalitet 2
Hvordan er det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative værdifulde naturområder eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser?	Lokaliteten er ikke udlagt som særligt værdifuldt naturområde, rekreativt område eller kulturmiljøområde.	Lokaliteten er i kommuneplanen udlagt som særligt værdifuld natur. Lokaliteten er ikke udlagt som rekreativt område eller kulturmiljøområde.
Er området omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats?	Området er ikke fredet og der er ingen handleplan eller anden planlagt naturindsats.	Området er ikke fredet og der er ingen handleplan eller anden planlagt naturindsats.
Hvordan er det pågældende naturområdes naturkvalitet?	Naturtilstandsindeks er 0,38 og tilstandsklassen er dermed IV (Ringe).	Naturtilstandsindeks er 0,38 og tilstandsklassen er dermed IV (Ringe).
Hvordan er kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes?	Markbidraget vurderes til at være relativt stort, da lokaliteten er forholdsvis lille og omgivet af dyrket mark.	Der er formentlig intet markbidrag. Dele af lokaliteten vil formentlig modtage en del næringsstoffer fra oversvømmelse med vand fra Sneum Å.
Sammenfatning	Der er ikke forhold i husdyrbrugloven der indikerer, at der bør stilles krav til ammoniakdepositionen.	Lokaliteten er i kommuneplanen udlagt som særligt værdifuld natur. Ud over det, er der ikke forhold i husdyrbrugloven der indikerer at der bør stilles krav til ammoniakdepositionen.

Tabel 2: Vurdering af lokaliteter

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der jævnfør husdyrbrugloven kun i begrænset omfang er basis for at skærpe kravene til for ammoniakdeposition. I vurderingen er der særligt lagt vægt på, at lokaliteterne naturmæssigt er forholdsvis ringe og har relativt lille potentiale.

Vurdering af tålegrænser

Jævnfør gældende klagenævnspraksis skal der, ved vurderingen af muligheden for at stille krav til den tilladt merdeposition, indgå en konkret vurdering af lokaliteternes tålegrænser.

i tabellen herunder er der angivet tålegrænser for lokaliteterne. Det vurderes, at tålegrænsen for begge lokaliteter, skal findes i den øverste ende af tålegrænse intervallerne.

Lokali- tet	Totalbe- lastning	Baggrunds- belastning	Samlet belast- ning	Type / tålegrænse interval
Mose mod vest	2,4	16,0	18,4	Kan kun vanskeligt tilordnes en mose type, men vurderes at skulle placeres som fattigkær og hedemoser. Tålegrænsen er her 10-20 kg N/ha/år.
Mose mod nordøst	3,7	16,0	19,7	Kan kun vanskeligt tilordnes en mose type, men vurderes at skulle placeres som fattigkær og hedemoser. Tålegrænsen er her 10-20 kg N/ha/år.

Tabel 3: Tålegrænser

Lokaliteterne modtager en forholdsvis stor belastning. Tålegrænsen for begge lokaliteterne vurderes dog at være så høj, at den samlede belastning ikke vil føre til tilstandsændring. Der er ikke forhold, forankret i husdyrbruglovens bestemmelser, der bør føre til, at der skal stilles krav til ammoniakbelastningen og belastningen vurderes derfor at kunne accepteres.

Bilag IV-arter

Af habitatdirektivets bilag IV fremgår en række særlige dyre- og plantearter, der kræver streng beskyttelse. Ifølge klagenævnspraksis skal påvirkningen af bilag IV-arter vurderes ud fra anlæggets påvirkning af omgivelserne.

Ud fra det konkrete og generelle kendskab til bilag IV arternes forekomst i Esbjerg Kommune vurderes det, at der i lokalområdet kan forekomme følgende bilag IV-arter: Grøn mosaikguldsmed, grøn kølleguldsmed, birkemus, markfirben, stor vand-salamander, løgfrø, strandtudse, spidssnudet frø, odder, snæbel og af flagermus følgende arter vand-, frynse-, trolde-, dværg-, pipistrel-, brun-, syd-, skimmel- og langøret flagermus.

På baggrund af kommunens konkrete viden om de enkelte arters yngle- og rasteområder samt den generelle viden om, hvor arterne findes og hvilke aktiviteter, der kan komme i konflikt med hensynet til deres beskyttelse jf. DMUs Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁷, vurderes det, at yngle- eller rastesteder for bilag IV arterne omkring anlægget ikke påvirkes i en grad, der kan forventes at tilsidesætte beskyttelsen af disse, da anlægget ikke direkte eller indirekte via kvælstofdepositionen fra anlægget vil kunne påvirke yngle- og rasteområder væsentligt.

I vurdering er der med hensyn til flagermus lagt særligt vægt på, at det ansøgte projekt ikke omfatter at gamle træer fældes. Der skal formentlig ske nedrivning af bygninger, projektets realisering er dog ikke afhængigt heraf og nedrivning vurderes derfor ikke være en del af projektet. Hvis der sker nedrivning af bygninger, bemærkes det, at dette kræver en særskilt nedrivningstilladelse, og at der i forbindelse hermed skal ske vurdering mht. påvirkning af bilag IV arter.

Internationale naturbeskyttelsesområder

Jævnfør habitatdirektivet er der pligt til at vurdere påvirkningen af internationale naturbeskyttelsesområder. Afgørelsen gives med afsæt i det beskyttelsesniveau, der er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. Overholder husdyrbruget beskyttelsesniveauet, vil det jf. principiel klagenævnsafgørelse (NMK-132-00109) som

⁷ Faglig rapport fra DMU nr. 635, 2007. Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV⁷ – til brug i administration og planlægning

altovervejende hovedregel medføre, at husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af omgivende Natura 2000-områder er uvæsentlig. I den konkrete sag er beskyttelsesniveauet overholdt og der er ikke særlige forhold, som skulle betinge en afvigelse herfra.

Samlet vurdering

Samlet set vurderer Esbjerg Kommune, at afgørelsen ikke vil tilsidesætte beskyttelsen af omgivende lokale, regionale eller internationale naturområder eller beskyttede arter og at der derfor ikke er behov for at stille skærpede vilkår for at begrænse kvælstofemissionen fra anlægget.

Lugt

Enhver husdyrproduktion giver anledning til lugt inden for de nærmeste omgivelser. Hvor stort et område der påvirkes af lugt, afhænger af hvor stort et produktionsareal der er på ejendommen og hvilken dyreart der er tale om.

Lugt stammer primært fra staldene. Desuden kan lugt forekomme i forbindelse med pumpning, omrøring og udbringning af husdyrgødning.

Beskyttelsesniveau for lugt

Lugtgener fra stalden vurderes på grundlag af det beskyttelsesniveau for lugt, som er fastlagt i husdyrlovgivningen. Hvis beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt, vurderes husdyrbruget som udgangspunkt ikke at give anledning til væsentlige lugtgener.

Husdyrbruget skal overholde bestemte lugtgeneafstande. Geneafstanden er fastsat under hensyntagen til forskellige områders følsomhed overfor lugt. For eksempel vil beboere i landområder med tilknytning til landbrugserhverv oftest have en højere tolerancetærskel overfor lugt end beboere i byområder.

Geneafstanden beskriver den afstand, som der minimum skal være fra husdyrbruget til nabobeboelse, samlet bebyggelse og til byzone. Beboelsesejendomme med landbrugspligt er ikke omfattet af beskyttelsesniveauet for lugt.

Geneafstanden afsættes normalt i centrum af stalden. Hvis der i ansøgningen er flere staldafsnit, der hver bidrager med lugt, beregner ansøgningssystemet en vægtes gennemsnitsafstand, som tager hensyn til lugten fra de enkelte stalde og staldenes indbyrdes placering. For at beskyttelsesniveauet er overholdt, skal den vægtede gennemsnitsafstand være større end den korrigerede geneafstand.

Geneafstanden beregnes i ansøgningssystemet. I beregningerne korrigeres der for vindretning og påvirkning fra andre husdyrbrug i det omfang det er relevant.

Af miljøkonsekvensrapporten fremgår lugtberegningerne og det er vurderet, at beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt.

Esbjerg Kommune har gennemgået lugtberegningerne.

Nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er udpeget som Størsbølvej 5. Nærmeste lokalplanlagte område i landzone er udpeget som lokalplan 07.00.03 (lystfisker sø ved Nørå) og lokalplan 07.00.07 (golfbane). Nærmeste samlede bebyggelse er Endrup, mens nærmeste byzone er Bramming. Esbjerg Kommuner vurderer, at udpegningerne er korrekte.

Det er i ansøgningen oplyst:

- at der indenfor lokalplanlagt område 07.00.03 findes et andet husdyrbrug. Det pågældende husdyrbrug er en rideskole. På baggrund af den tilladte produktion vurderer Esbjerg Kommune, at ammoniakemissionen fra denne ejendom er mindre end 750 kg NH₃/år. Denne skal således ikke indgå i kumulation. At denne er indtastet i it-ansøgningen er uproblematisk, da det giver anledning til en "worst case" beregning.
- at der indenfor lokalplanlagt område 07.00.07 findes et andet husdyrbrug. Det pågældende husdyrbrug har en produktion af mink og ammekvæg. På baggrund af den tilladte produktion vurderer Esbjerg Kommune, at ammoniakemissionen fra denne ejendom er større end 750 kg NH₃/år. Denne skal således indgå i kumulation, hvilket svarer til det indtastede i ansøgningskemaet.
- at der indenfor byzoneområde ved Bramming ligger 1 øvrigt husdyrbrug. Det pågældende husdyrbrug er et kvægbrug og Esbjerg Kommune er enig i, at denne skal indgå i kumulation.

Esbjerg Kommune vurderer, at beregninger er udført korrekt, og er således enig med ansøger i, at beskyttelsesniveauet for lugt er overholdt, og at husdyrbruget derfor ikke forventes at give anledning til væsentlige lugtgener for omkringboende.

Lugt vil kunne registreres udenfor geneafstanden, men i en grad, så man ikke vil karakterisere det som væsentlig generende.

Der stilles vilkår om, at husdyrbruget ikke må give anledning til væsentlige lugtgener. Samtidig stilles der vilkår om, at der skal opretholdes en god staldhygiejne, da dette er en forudsætning for de beregnede geneafstande.

Lugt fra gyllebeholdere og håndtering af gødning

Der kan opstå lugtgener i forbindelse med omrøring og pumpning af gylle og når der håndteres fast husdyrgødning.

I miljøkonsekvensrapporten er gødningshåndteringen beskrevet. Gylle afhentes af biogasselskab en gang ugentligt i dagtimer. Der er daglig udslusning af gylle fra stald til lager. Dette har en varighed af 2 timer og sker i dagtimer. Der ud over pumpes og omrøres der i gyllebeholder i forbindelse med udbringning.

Det vurderes, at håndtering af gødning kan ske uden at give væsentlige gener, da der ikke er naboer i umiddelbar nærhed af bedriften.

Håndtering af husdyrgødning reguleres af husdyrgødningsbekendtgørelsen. I betragtning af afstand til naboer vurderer Esbjerg Kommune, at det ikke er relevant at stille skærpede krav til tidsrum for pumpning og omrøring af gylle eller håndtering af fast gødning. For yderligere at imødegå uheld ved håndtering og pumpning af gylle inklusive påfyldning af gyllevogne, stilles der regulerende vilkår til dette.

Transporter

Udgangspunktet er, at færdsel på offentlig vej alene reguleres af politiet efter færdselslovens regler. I en godkendelse kan der derfor primært stilles vilkår til hvilke af ejendommens adgangsveje, der skal anvendes ved transport til og fra bedriften og at til- og frakørsel skal ske på bestemte tidspunkter.

Spørgsmål om f.eks. belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrgodkendelsesloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder.

I miljøkonsekvensrapporten har ansøger beskrevet antal transporter i nudrift og ansøgt drift. Der er også en beskrivelse af til- og frakørselsforhold.

Der etableres ikke nye indkørsler til ejendommen. Ansøger har oplyst, at der etableres en ny intern vej. Denne etableres som en sidevej til den eksisterende sydlige indkørsel og skal forløbe rundt om det nye kalveområde og over og ramme eksisterende markvej ved de to nordlige gyllebeholdere.

Samlet set stiger antallet af til- og frakørsler fra ca. 3.413 til ca. 4.401 dvs. en stigning på 988 transporter (29 %). Stigningen skyldes primært en større husdyrgødningsproduktion og et større foderbehov.

Der er ingen naboer i umiddelbar nærhed af bedriften der kan blive generet af støj fra til- og frakørsler til ejendommen. Den nordligste indkørsel, der ligger tættest på naboer, anvendes primært af Arla. Hovedparten af transporter sker via den sydligste indkørsel. I betragtning af afstanden til nærmeste nabo, vurderes transporten på den nye interne kørevej også at kunne ske, uden at medføre gener for omboende.

Størstedelen af transporter foregår inden for normal arbejdstid på hverdage. I højsæson for udbringning af husdyrgødning og ensilering kan det være nødvendigt med transporter i weekender eller uden for normal arbejdstid. Mælk afhentes på alle tidspunkter på døgnet og sker efter mejeriets køreplan.

Støj i forbindelse med til- og frakørsel samt støj fra interne transporter (trafik på egen grund) reguleres af de fastsatte vilkår til støj – læs mere i afsnittet om støj.

Rystelser

På et husdyrbrug er det primært transporter der kan give anledning til rystelser. I miljøkonsekvensrapporten har ansøger beskrevet rystelser.

Esbjerg Kommune er enig med ansøger i, at rystelser i forbindelse med driften af husdyrbruget ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Støj

De væsentligste støjklender på et husdyrbrug er malke- og køleanlæg, pumper, ventilation, ensilering, foderblanding, interne transporter, korntørring og lignende.

I miljøkonsekvensrapporten har ansøger beskrevet de forskellige støjklender på husdyrbruget, med angivelse af hvornår og hvor længe støjklenderne er i drift.

Esbjerg Kommune supplerer ansøgers vurdering med følgende:

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 om "ekstern støj fra virksomheder" anføres ingen grænseværdier for støjbelastningen fra virksomheder ved boliger i det åbne land. Dog anføres, at man som udgangspunkt ved fastsættelse af støjgrænser ved nærmest liggende boliger bør anvende de grænseværdier, der gælder for områder med blandet bolig- og erhvervsbebyggelse. Disse værdier fastsættes som vilkår i miljøgodkendelsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har i afgørelse nr. 18/05004 vurderet, at det i sager efter husdyrbrugloven som udgangspunkt vil være tilstrækkeligt at fastsætte støjvilkår med udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier, idet afstanden til nærmeste naboer oftest vil betyde, at støjgrænserne netop må forventes at kunne overholdes. Det vil således typisk ikke være nødvendigt at foretage støjberegninger eller støjmålinger udført som "Miljømåling – ekstern støj" ved vurdering af støjgener fra et husdyrbrugs almindelige drift.

Esbjerg Kommune finder det sandsynligt, at støjgrænserne vil kunne overholdes med den planlagte drift, da der i ansøgningen ikke er konkrete forhold eller særlige problemstillinger der gør, at afstanden til naboer ikke i sig selv skulle medføre, at støjgrænserne må forventes overholdt.

Esbjerg Kommune har lagt vægt på, at malkeanlæg er placeret indendørs, at stalene er indrettet med naturlig ventilation og at pumpning af gylle fra stald til lager sker i dagtimer. Foderblanding sker daglig på plansiloarealet, men i betragtning af afstanden til naboer, vurderes aktiviteten ikke at give anledning til væsentlige støjgener. I forbindelse med sæsonbetonet arbejdet (gylleudbringning, høst og ensilering) kan det blive nødvendig med transport udenfor dagtimer, men i betragtning af afstanden til naboer vurderes dette ligeledes ikke at give anledning til væsentlige støjgener.

For at sikre mulighed for indgreb stilles vilkår om, at Esbjerg Kommune kan stille krav om, at beregning / måling af husdyrbrugets støjbelastning i omgivelserne udføres på husdyrbrugets bekostning.

Støv, fluer og skadedyr

Støv

I miljøkonsekvensrapporten har ansøger redegjort for støvgener.

Esbjerg Kommune er enig i ansøgers vurdering af, at husdyrbruget kan drives uden at medføre væsentlige støvgener. I vurderingen er der lagt vægt på afstanden til naboer og transportvejenes placering, samt at håndtering af halm og råvarer sker indendørs.

For at sikre, at tilsynsmyndigheden kan håndhæve støvgener, stilles dog vilkår om, at husdyrbruget ikke må give anledning til støvgener, som tilsynsmyndigheden finder væsentlige.

Fluer og skadedyr

I miljøkonsekvensrapporten har ansøger redegjort for bekæmpelsen af fluer og skadedyr.

Esbjerg Kommuner vurderer, at ejendommens skadedyrsbekæmpelse er tilfredsstillende. Der stilles vilkår om, at fluer og skadedyr skal bekæmpes i overensstemmelse med retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Som nævnt under afsnit vedrørende foder stilles der samtidig vilkår om opbevaring af foder i relation til risiko for tilhold af skadedyr. Desuden stilles der et generelt vilkår om, at husdyrbruget og dens omgivelser skal renholdes så det ikke giver anledning til gener for omgivelserne.

Lys

I miljøkonsekvensrapporten har ansøger redegjort for belysning.

I betragtning af husdyrbrugets beliggenhed og beplantning omkring ejendommen er Esbjerg Kommune enig i, at husdyrbruget kan drives, uden at det medfører væsentlig lyspåvirkning af omgivelserne. Der stilles vilkår om, at lys skal være slukket, når det ikke er påkrævet af produktionsmæssige eller dyrevelfærdsmæssige årsager.

Driftsforstyrrelser og uheld

Mulige uheld kan være udslip af gylle fra gylletanken, spild af olie- og kemikalier, brand på ejendommen og utilsigtet pumpning af gylle.

Ansøger har redegjort for forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger i miljøkonsekvensrapporten.

Esbjerg Kommune har valgt at supplere ansøgers vurdering med følgende: Ifølge gældende regler skal gyllebeholdere hvert 10. år kontrolleres af en autoriseret kontrollant. Reglerne om beholderkontrol er med til at sikre, at der med faste intervaller foretages en vurdering af gyllebeholderens styrke og tæthed, for at minimere risikoen for uheld.

Gyllebeholderne på Størsbølvej 1 er beliggende i en afstand af ca. 400 m eller mere fra Sneum Å.

I husdyrgødningsbekendtgørelsen er der fastsat en række krav til sikring af gyllebeholdere. Beholdere beliggende nærmere end 100 meter fra et vandløb eller en sø (>100 m²) skal jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen have etableret et alarmsystem, som kan registrere pludselige fald af overfladen i beholderen og meddele dette elektronisk til driftsherren.

Beholdere der samtidig er beliggende i et risikoområde, skal desuden have etableret en beholderbarriere, evt. i form af jordvold, der mindst kan tilbageholde den del af beholderens indhold, der er beliggende over terræn. Jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen defineres et risikoområde som et område, hvor terrænet skrånede med en gennemsnitlig hældning på mere end 6 grader fra beholderen mod vandløbet.

Da gyllebeholderne på Størsbølvej 1 er beliggende mere end 100 m fra Sneum Å og da terrænet ikke hælder mere end 6 grader er der i husdyrgødningsbekendtgørelsen ikke fastsat særlige krav til sikring af gyllebeholdere.

Ansøger har oplyst, at ved et eventuelt gylleudslip vil gyllen samles i plansiloanlæg eller marken nordøst for ejendommen, hvor gyllen herefter vil kunne opsamles i lavningen med slamsuger eller lignende og vil således ikke løbe til Bramming-Holsted Å. Der er udarbejdet indsatsplan ved gylle udslip.

På baggrund af beholdernes beliggenhed og terrænforhold vurderer Esbjerg Kommune, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering af husdyrgødning er tilstrækkelige til at imødegå forurening i forbindelse med et eventuelt gylleudslip og at der i det konkrete tilfælde ikke er behov for at skærpe husdyrbekendtgørelsens regler for sikring af gyllebeholdere. Dog stilles der i miljøgodkendelsen vilkår om, at pumpning af gylle skal foregå under opsyn.

For at imødegå uheld, stilles der til håndtering og opbevaring af olier og kemikalier og affald herfra, samt til tankning på tæt bund.

Esbjerg Kommune mener også, at der på et husdyrbrug af denne størrelse, bør forefindes en beredskabsplan, som sikrer, at der i forbindelse med uheld kan ske hurtig og målrettet indsats til begrænsning af forurening af det eksterne miljø. Husdyrbruget har udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvornår og hvordan der skal reageres. Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen skal revideres årligt, at planen skal kunne forevises tilsynsmyndigheden på forlangende, og at planen skal være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte.

For at minimere uheld ved ophør af driften af husdyrproduktionen, stilles der vilkår om tømning og rengøring af produktionsanlæg, gødningsopbevaringsanlæg m.m. samt bortskaffelse af affald.

På baggrund af ovennævnte beskrivelse og de stillede vilkår vurderes det, at husdyrbruget har taget de nødvendige foranstaltninger til at imødekomme uheld og unormale driftsforstyrrelser.

Ressourcer, affald og døde dyr

Ressourcer

Husdyrbrugets brug af ressourcer er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at husdyrbrugets drift ikke adskiller sig væsentlig fra lignende bedrifter, og at der ikke forekommer særligt ressourceforbrugende aktiviteter på ejendommen. Der er fokus på at reducere ressourceforbruget, hvoraf det bl.a. kan nævnes, at vand anvendt til køling af mælk genbruges til drikkevand, der anvendes lavenergibelysning (LED) og frekvensstyret vakumpumpe, og naturlig ventilation i stalde. Ressourceforbruget forventes ikke at have en væsentlig indvirkning på miljøet.

Olietanke er omfattet i olietankbekendtgørelsen⁸ og der stilles ikke særskilte vilkår hertil. Olietanken på 5.900 l er placeret i maskinhuset på fast bund uden afløb. Smøreolie opbevares i tromler, ligeledes placeres på fast bund uden afløb. Kemikalier/pesticider opbevares i aflåst kemikalierum.

Esbjerg Kommune er enig i ansøgers vurdering af, at reststoffer opbevares og håndteres forsvarligt.

Affald

Opbevaring og bortskaffelse af de forskellige affaldsfraktioner er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Affaldet skal kildesorteres, og genbrugeligt affald må således ikke bortskaffes sammen med f.eks. forbrændingseget affald. Det er i miljøkonsekvensrapporten beskrevet, at affald sorteres i forskellige containere og afhentes af privat firma.

På baggrund af beskrivelsen i miljøkonsekvensrapporten vurderer Esbjerg Kommune, at affald ikke vil have en væsentlig betydning for omgivelserne og miljøet,

---

⁸ Bekendtgørelse nr. 1257 af 27. november 2019 om indretning, etablering og drift af olietanke, rørsystemer og pipelines.

hvis affald opbevares og bortskaffes i overensstemmelse med Esbjerg Kommunes affaldsregulativer (husholdningsaffald/erhvervsaffald).

Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om, at husdyrbrugets affald skal bortskaffes i henhold til Esbjerg Kommunes gældende regulativer, ligesom der stilles vilkår til opbevaring og håndtering af olie- og kemikalieaffald.

Opbevaring af døde dyr er reguleret efter reglerne i bekendtgørelse om opbevaring af døde produktionsdyr⁹. Det er i miljøkonsekvensrapporten beskrevet, at afhentningsstedet ligger ugenert i forhold til nabobeboelser.

Bedst tilgængelige teknik (BAT)

Hvis ammoniakemissionen fra husdyrbruget er på mere end 750 kg NH₃-N/år, skal kommunen i forbindelse med miljøgodkendelsen sikre sig, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget (stald og lager) er reduceret til et niveau, der svarer til det niveau for emission, der kan nås ved at anvende "bedst tilgængelig teknik (BAT)".

Den maksimale emission fastlægges på baggrund af reglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og beregningerne sker via ansøgningssystemet. Det er op til det enkelte husdyrbrug at beslutte, hvilke virkemidler der tages i brug for at opfylde kravet til maksimal emission. Det er dog et krav, at de anvendte virkemidler er anført på Miljøstyrelsens teknologiliste.

I miljøkonsekvensrapporten er der redegjort for, at BAT emissionsniveauet er overholdt.

Esbjerg Kommune har gennemgået beregningerne og vurderer, at det er de korrekte forudsætninger der ligger til grund for beregningerne. Esbjerg Kommune er således enig med ansøger i, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget er reduceret til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

De virkemidler der kan anvendes til at reducere ammoniakemissionen er knyttet til valg af staldsystem/-teknologi og opbevaring af husdyrgødning. I den konkrete ansøgningen anvendes følgende virkemidler:

- fast drænet gulv med skraber og ajlefløb
- dybstrøelse
- overdækning af ny gyllebeholder (GB 4). Overdækning af gyllebeholder kompenserer for, at der i drivgange og separationsområde er sengestald med spalter.

Der stilles vilkår til valg af staldsystemer og overdækning af gyllebeholder.

Alternative muligheder

Miljøkonsekvensrapporten indeholder en beskrivelse af den eller de rimelige alternative løsninger, som ansøger har undersøgt.

Der er overvejet alternativ placering for kalvehytter, men den valgte løsning vurderes at være det mest optimale ud fra et samlet driftsmæssigt synspunkt.

---

⁹ Bekendtgørelse nr. 558 af 01.06.2011 om opbevaring af døde produktionsdyr

Samlet vurdering

Husdyrbrugets væsentlige direkte og indirekte påvirkning af miljøet er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Det er Esbjerg Kommunes vurdering, at det ansøgte, ikke vil medføre en væsentlig virkning på miljøet herunder navnlig i forhold til:

- landskabelige værdier
- natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning
- jord, grundvand og overfladevand
- lugt-, støj-, rystelses-, støv-, flue-, transport- og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion m.v.

Offentliggørelse og høring

Forudgående inddragelse af offentligheden

Ansøgningen om miljøgodkendelse har været offentliggjort på Miljø- og Fødevareministeriets Digital MiljøAdministration (www.dma.mst.dk) og Esbjerg Kommunes hjemmeside www.esbjergkommune.dk/om-kommunen/annoncer/landbrug.aspx den 21. november 2023.

Offentligheden har hermed haft mulighed for at komme med forslag og bemærkninger til ansøgningen, samt anmode om at få tilsendt udkast til afgørelse når denne foreligger. Kommunen har i forbindelse med annonceringen ikke modtaget bemærkninger til ansøgningen

Høring af udkast til afgørelse

I forbindelse med den offentlige høring i minimum 30 dage har Esbjerg Kommune ikke modtaget bemærkninger.

Bilag 1: Landskabsanalyse

Landskab og erhvervsmæssig nødvendighed

I bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug fremgår det, at det påhviler kommunen at varetage hensynet til de landskabelige værdier.

Kommunen skal i den forbindelse foretage en afvejning af på den ene side placeringen af det ønskede byggeri og nødvendigheden for det pågældende husdyrbrug overfor på den anden side de landskabelige hensyn i området.

Projektbeskrivelse

Forlængelse af eksisterende kostald med drivgang til malkecenter

116,2 m x 30,5 m – Rødt tegl, Sorte/grå termoplader i tag, ovenlys og gardiner i kombination med bund af beton. Gavle er udført i en kombination af beton, tegl og stål. Højde ca. 11 m.

Malkecenter med drivgange, separationsafdeling og dybstrøelsesafsnit

105,5 m x 18,4 m Bygningen bygges i samme type materiale og byggestil som stald 1. Taget bliver mørkegrå sandwich plader. Gavlene bliver røde sten de første 3 m, og dernæst mørkegrå stålplader op til kip. I staldafsnittet vil der være gardiner i siderne. I malkeafsnittet vil der være plader i siderne. Højden på bygningen bliver 4 m benhøjde og ca. 7,5 m til tagryg med en taghældning på 20°.

Ny stald til heste

Foregår i en eksisterende bygning, så ingen ændret landskabspåvirkning.

Plads med kalvehytter

Kalvehytternes højde på ca. 1 m taget i betragtning er landskabs-påvirkningen underordnet ift. de øvrige nye bygningers påvirkning.

Fælles kalvebokse

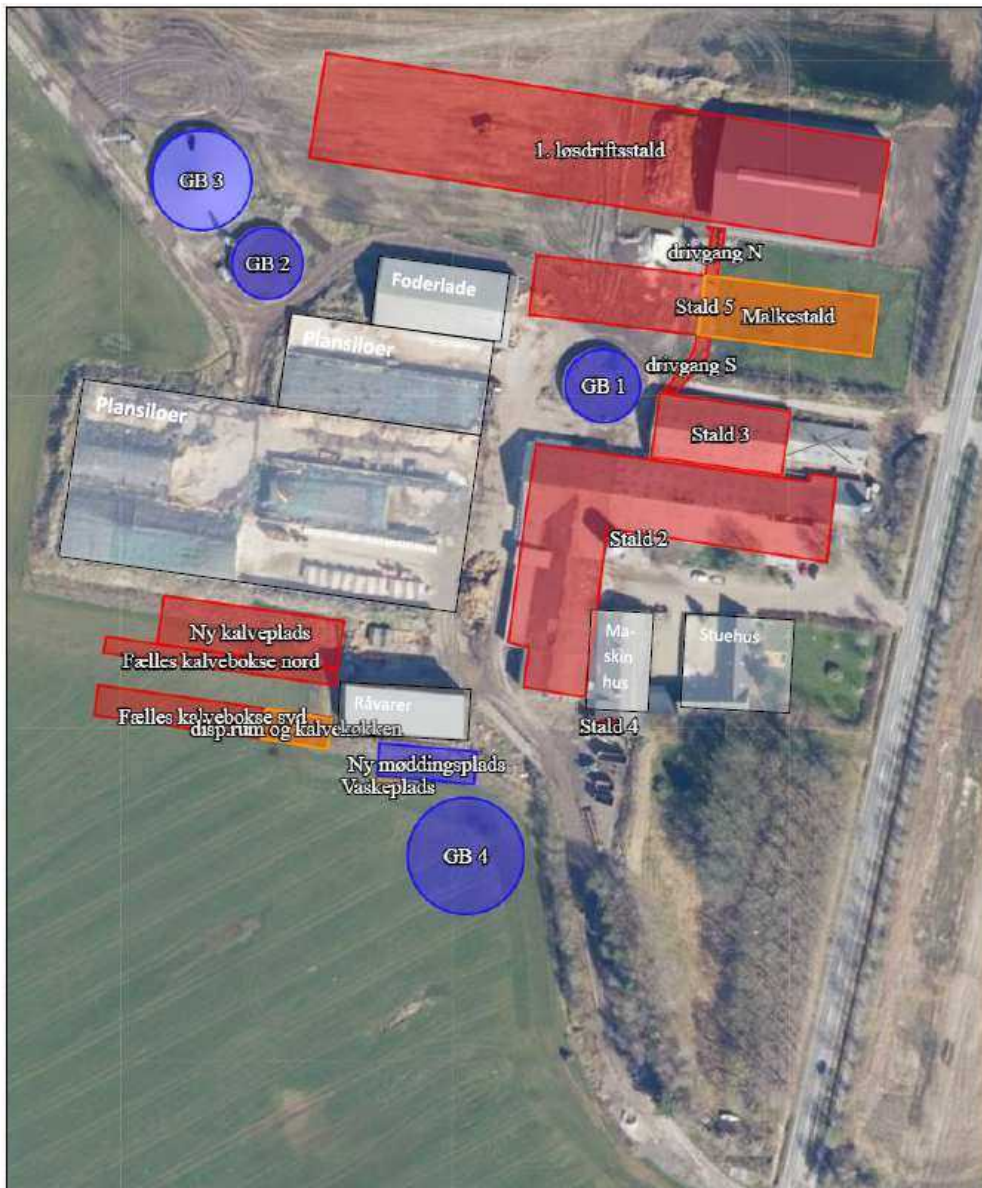
Syd for ny kalveplads etableres to halvtage overfor hinanden med 10 m imellem hvert halvtage. Under hvert halvtage skal der være fælleshytter med dybstrøelse til kalve. Højden på halvtagets højeste punkt bliver ca. 4,5 m.

Gyllebeholder

Ny overdækket gyllebeholder på 4.000 m³ samt teltoverdækning af eksisterende beholder. Samlet højde er 9,4 m.

Møddingsplads og vaskeplads

Ved siden af den nye gyllebeholder ønskes etableret en ny møddingsplads på 300 m². Foran møddingspladsen etableres en vaskeplads på 40 m. Der etableres evt. en 1 m høj væg omkring pladserne.

Situationsplan

Placering og erhvervmæssig nødvendighed

Vurderingen af ansøgninger om opførelse af erhvervmæssigt nødvendige bygninger skal ske med skyldigt hensyn til, hvad der er økonomisk og funktionelt muligt og forsvarligt.

Ansøgers konsulent har i miljøkonsekvensrapporten redegjort for projektets erhvervmæssige nødvendighed. Konsulenten vurderer, at tilbygninger, nybyggeri og ombygninger, der følger med ansøgningen, er erhvervmæssigt nødvendigt for at Størsbølgård kan fremtidssikre ejendommen som en mælkeproduktionsejendom og leve op til kommende dyrevelfærdskrav.

Esbjerg Kommune har i det følgende foretaget en mere uddybende analyse af, hvorvidt projektet er erhvervmæssigt nødvendigt.

Der vurderes at være et reelt behov for at etablere de nye bygninger og gødningsopbevaringsanlæg, da der på ejendommen ikke er eksisterende bygninger og anlæg, der med fordel kan renoveres og indrettes til formålet.

Produktionsarealet på Størsbølvej 1 udvides ved det ansøgte projekt fra 3.542 m² til 9.721 m² i kvæg.

De nye driftsbygninger opføres i tilknytning til eksisterende bygningsmasse på Størsbølvej 1, så ejendommens bebyggelses- og færdselsarealer udgør én helhed.

Efter udvidelsen udgør det samlede bygningsareal på ejendommen ca. 2,7 ha. Medtages arealet mellem og omkring bygningerne udgør det samlede areal i stedet ca. 5,2 ha.

Ansøger ejer udover Størsbølvej 1 også Brammingborgvej 1 og Lykkesgårdvej 8, hvor der ligeledes er produktion af kvæg. Der opføres ikke driftsbygninger i forbindelse med udvidelsen på Størsbølvej 1, der kan betegnes som fællesanlæg for ejendommene.

Esbjerg Kommune finder, at der ikke er noget usædvanligt ved de nye bygninger, der arkitektonisk opføres som andre stalde og gødningsopbevaringsanlæg mv.

Esbjerg Kommune vurderer, at det ansøgte projekt samlet set er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendom.

Esbjerg Kommune finder dog, at ansøger ikke i tilstrækkelig grad har sandsynliggjort at gyllebeholderens kapacitet er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendom. At det ikke umiddelbart kan lægges til grund, at beholderen er erhvervsmæssig nødvendig, betyder ikke, at beholderen ikke kan godkendes. Godkendelse afhænger i så fald af, at byggeriet er foreneligt med de landskabelige værdier i området, således, at landskabet tilgodeses gennem indplacering og farvevalg mv., og at der fastsættes tilstrækkelige vilkår til varetagelsen af de landskabelige hensyn. Der er derfor i det følgende foretaget en udvidet vurdering af, hvorvidt det ansøgte projekt tilsidesætter de landskabelige værdier.

Landskabsvurdering

Husdyrbruget er beliggende i landzone i område "20-040-130 Vester Nykirke Landområde" i Esbjerg Kommuneplan 2022-2034.

Anvendelsen fastlægges til jordbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, gartneri og lignende. Der kan etableres de til områdets anvendelse og drift nødvendige bygninger og anlæg.

Bindinger

Ejendommen er beliggende inden for følgende bindinger i kommuneplanen 2022 – 2034:

- Særlig værdifulde landbrugsområde
- Skovrejsning ønsket
- Kirkeomgivelse
- Landskabskarakterområde (561.02 Bryndum – Grimstrup)

Særlig værdifulde landbrugsområder

I områder, der er udpeget som særligt værdifulde landbrugsområder skal landbrugets udviklingsmuligheder vægtes højt under hensyntagen til natur, vandmiljø og byudvikling.

Skovrejsning ønsket

Indenfor skovrejsningsområderne kan der plantes ny skov. Al tilplantning med henblik på etablering af skov skal anmeldes til kommunen jævnfør 'Bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur' inden tilplantning.

Kirkeomgivelser

Retningslinjen om kirkeomgivelser har afsæt i både kulturhistoriske og landskabelige hensyn. Begge dele er af betydning i forhold til at sikre, at kirkernes nærmeste omgivelser og oplevelsen af kirkerne fra det åbne land ikke forringes af nyt byggeri eller store anlæg.

Retningslinjen skal sikre en mere udstrakt beskyttelse af kirkernes omgivelser, så deres betydning som markante kulturmonumenter i landsbyer og det åbne land ikke udviskes.

Esbjerg Kommune vurderer, at Vester Nykirke eller dens nære omgivelser som kulturmonument ikke udviskes ved det ansøgte projekt. Der lægges vægt på at husdyrbrugets placering ca. 880 m syd for kirken og motorvej E20.

Landskabskarakterområder

Landskabskarakterkortlægningen angiver et skifte i karakterområderne langs Størsbølvej. Det ansøgte er beliggende indenfor 561.02 Bryndum – Grimstrup, men på kanten til 561.04 Sneum Å.

Ifølge kortlægningen er området generelt robust overfor større tekniske anlæg, såfremt disse ikke placeres i umiddelbar nærhed af bl.a. vandløbene.

De vandløbsnære landskaber er væsentligt mere sårbare end bakkeøerne og hedesletterne. Overgangen til disse landskabstyper er derfor også sårbar. Byggerier, tekniske anlæg og terrænreguleringer i umiddelbar nærhed af ådalene vil kunne have en væsentlig, negativ indvirkning på ådalens karakter. Derfor er det væsentligt, at tiltag på kanten af bakkeøen vurderes i forhold til deres indvirkning på ådalslandskabet.

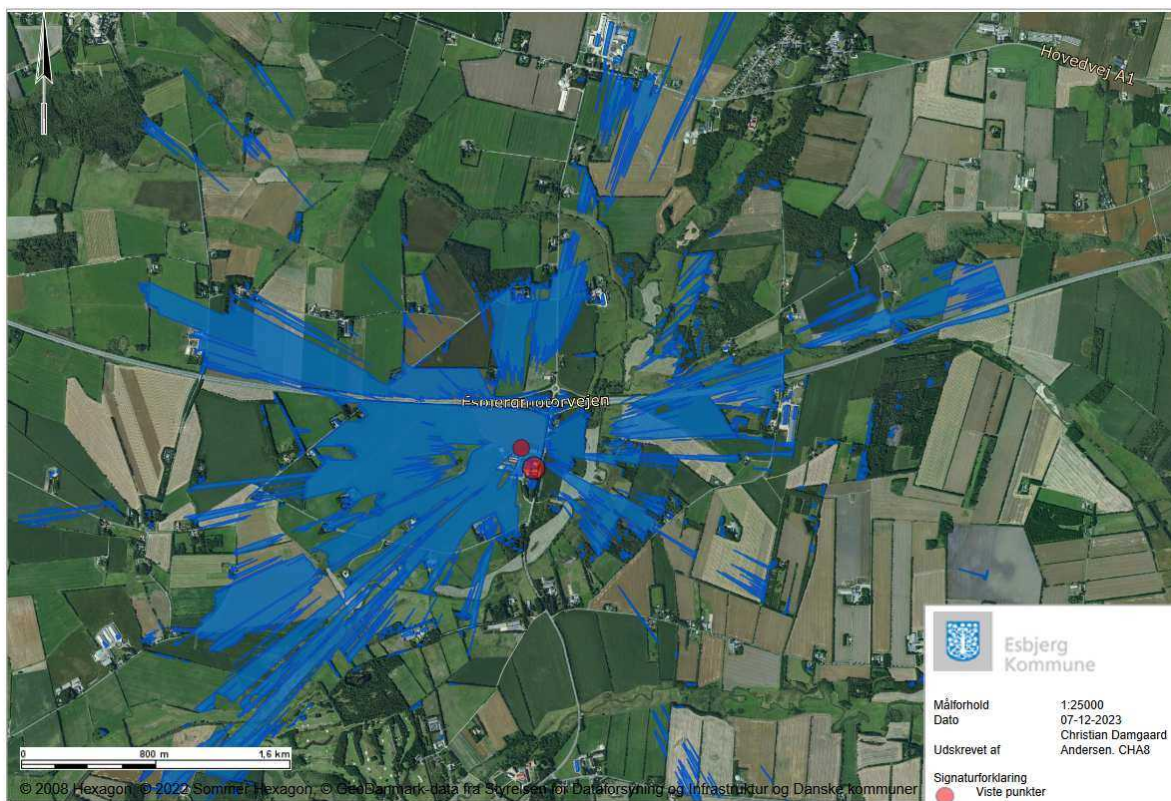
Topografi

Husdyrbruget er beliggende i kote 10 meter på den sydlige kant af Esbjerg Bakkeø i umiddelbar nærhed af Sneum Å (afstand ca. 270 meter). Arealet er en flade der øst for det ansøgte falder til kote 4 m mod åen over en strækning på 150 meter. Der er ingen kontakt med åen i landskabelig henseende, idet bevoksningerne ned mod åen er rigelige.

Synlighedsberegning:

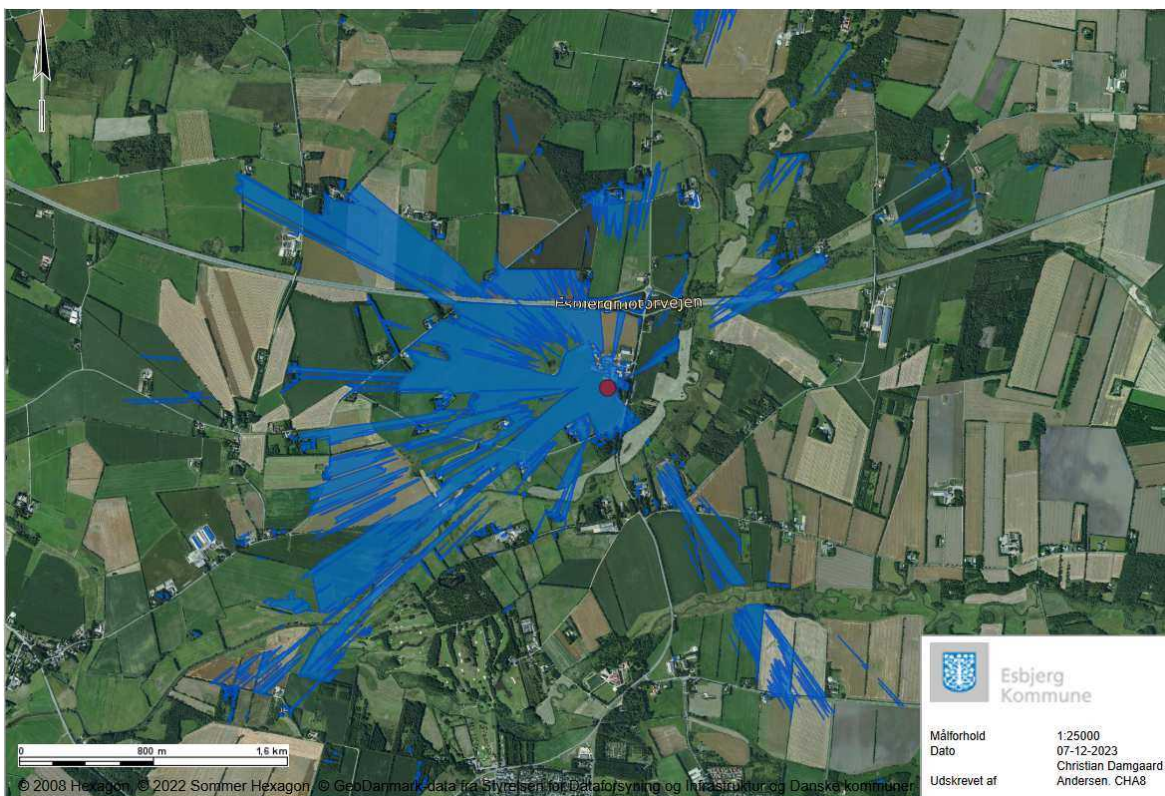
Esbjerg Kommune har vha. af et værktøj baseret på Danmarks højdemodel foretaget beregninger, der illustrer hvor synlig den ansøgte kostald og gyllebeholder er i landskabet inden for en radius af 3 km, nedenstående kort. Værktøjet beregner synligheden af et punkt med en angivet specifik højde.

Beregningen viser, at det ansøgte stald og gyllebeholderen primært er synlig fra syd og vestlig retning. Der er ikke indsigt til byggeriet fra de nærmeste byer (Bramming, Endrup og Grimstrup). Bygningerne vil være synlige fra Vester Nykirke.

Synlighedsberegning (ny kostald).

Synlighedsberegning (ny gyllebeholder).

Bevoksning

Landskabet er generelt et lukket, små/mellemskala landskab med mange veludviklede hegn og småbeplantninger. Dog er mange af hegnene, tættest på Størsbølgård, fjernet af hensyn til driften af ejendommens jorder. Tilbageblevne hegn er hovedsagligt placeret langs motorvejen og store dele af Størsbølvej.

Mod syd og vest er bevoksningen sparsom, og der vil være indsigt til gyllebeholderen og fælles kalvehytter, den bagvedliggende stald og store dele af det eksisterende gårdanlæg.

Gårdanlægget vil derved komme til at virke langstrakt og massivt. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at sløre og give anlægget et "brud" vha. beplantning.

Bebyggelse

Bebyggelsen er orienteret langs de større veje i området og er hovedsagligt mindre gårdanlæg og en håndfuld meget store gårde, hvoraf Størsbølgård hører til de største. Nærmeste større gård er beliggende 1.400 m mod øst ved Vibækvej, på den anden side af Sneum Å.

Bebyggelsen er let sløret af beplantning og fremtræder forholdsvis anonym i landskabet.

Infrastruktur

Største veje i området er motorvej E20 umiddelbart nord for gårdanlægget, Størsbølvej mod øst og Mølholmvej. Der er primært indsigt til det ansøgte fra Mølholmvej og dele af Størsbølvej særligt syd for gårdanlægget.

Kulturforhold

Der er udover bindingen "Kirkeomgivelser" i kommuneplanen ingen væsentlige kulturforhold i umiddelbar nærhed af det ansøgte. Det ansøgte vurderes ikke at udvi-

ske Vester Nykirke eller dens nære omgivelser som kulturmonument, selvom stalden og gyllebeholderen vil være synlig fra kirken, se afsnittet "Kirkeomgivelser" og synlighedsberegningen.

Sårbarhed

Området er sårbart overfor større tekniske anlæg herunder store gårdanlæg på kanten af ådalene. Størsbølgård er beliggende på kanten til Sneum Å. Det vurderes dog at eksisterende bevoksning mod øst adskiller gårdanlægget fra de ånære arealer på den østlige side af Størsbølvej. Udvidelsen af gårdanlægget vil ikke påvirke de ånære omgivelser i væsentlig grad, såfremt de nye stalde og anlæg afskærmes fra sydlig retning og såfremt den eksisterende beplantning bevares.

Konklusion

Det vurderes at landskabskarakterområdet generelt er robust overfor større tekniske anlæg, såfremt disse ikke placeres på kanten af karakterområdet ud mod de vandløbsnære arealer.

Størsbølgård ligger på kanten til Sneum Å, men vurderes ikke at påvirke de ånære omgivelser i væsentlig, idet beplantningen langs Størsbølvej afskærmer og adskiller gårdanlægget fra de ånære omgivelser.

Mod syd og vest er bevoksningen sparsom, og der vil være indsigt til mange af de nye og eksisterende bygninger heriblandt den nye gyllebeholder, de nye stalde og store dele af det eksisterende gårdanlæg.

Gårdanlægget vil komme til at virke langstrakt og massivt og dermed adskille sig væsentligt fra den øvrige struktur i området, der er karakteriseret ved let slørede gårdanlæg i lukkede rum. Til trods for områdets robusthed vil dette påvirke landskabet i negativ retning.

For at sløre og bryde gårdanlægget stilles der derfor vilkår om, at der skal etableres 3-rækker afskærmende beplantning (grøn streg på nedenstående kort) af hjemmehørende danske træer og buske umiddelbart syd for den nye gyllebeholder (valgmulighed 1) eller langs Størsbølvej/Mølholmvej (valgmulighed 2). Desuden skal de med gult anviste hegn bevares for at bevare eksisterende afskærmning af gårdanlægget herunder sikre at gårdanlægget ikke påvirker de vandløbsnære arealer i væsentlig grad. Beplantningen skal vedligeholdes og bevares.

Med den valgte placering, valg af materialer og vilkår om beplantning, vurderes det, at det ansøgte ikke tilsidesætter de landskabelige værdier. Esbjerg Kommune finder at dette er tilfældet uanset om det måtte lægges til grund, gyllebeholderen ikke er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendom.

Beplantningsplan

Bilag 2: Miljøkonsekvensrapport

Produktion: Esbjerg Kommune
Foto: Torben Meyer

Esbjerg
Kommune

Torvegade 74, 6700 Esbjerg
Tlf: 7616 1616 - Fax: 7616 0969
miljo@esbjergkommune.dk
www.esbjergkommune.dk

§ 16 a Miljøkonsekvensrapport - Størsbølvej 1

Størsbølgård - Rasmus Vestergård Viking Hansen

Størsbølvej 1
6740 Bramming

Udarbejdet december 2023
Af miljørådgiver Lisbeth Tønning

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Ikke teknisk resumé.....	4
Basisoplysninger	4
Oplysninger om samdrift med andre ejendomme	4
Tidligere godkendelser	5
Biaktiviteter	5
IE-brug	5
Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte.....	5
Indretning og drift	5
Projektets erhvervsmæssige nødvendighed	10
Afløbsforhold	10
Foderopbevaring	13
Lys	13
Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer eller ny bebyggelse	15
Håndtering og opbevaring af husdyrgødning.....	15
Beliggenhed	16
Planforhold	16
Landskab.....	17
Afstandskrav	19
Naturområder.....	20
Ammoniakemission	20
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000).....	21
Kategori 1-natur	21
Kategori 2-natur	21
§ 3 områder	21
Kategori 3-natur	23
Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter	23
National beskyttelse af arter af planter og dyr	24
Biodiversitet – Den danske Rødliste	24
Lugt	24
Støv	25

Fluer og skadedyr	26
Til- og frakørsels forhold.....	26
Rystelser	29
Støj.....	29
Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger.....	30
Egenkontrol	31
Væsentlige virkninger fra reststoffer, affaldsproduktionen, samt ved brugen af naturressourcer.....	32
Grundvand	32
Jordforurening	32
Reststoffer (olie, rengøringsmidler, kemikalier, medicin m.m.).....	33
Affald	34
Døde dyr	35
Vand.....	35
Energi.....	35
Klima	36
BAT (ammoniak)	36
Eventuelle grænseoverskridende virkninger.....	38
Foranstaltninger for at undgå, forebygge eller begrænse det ansørgtes virkning på miljøet.....	38
Befolkningen og menneskers sundhed	38
Alternative løsninger	39
Samspillet mellem faktorerne jf. § 4 stk. 8 nr. 5.	39
Samlet vurdering af miljøkonsekvensrapporten	39

Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver de fremtidige forhold på husdyrbruget på Størsbølvej 1, 6740 Bramming, beliggende i Esbjerg Kommune.

Rapporten beskriver de faktiske forhold i dag samt udvidelsens karakteristika, herunder den forventede drift efter ibrugtagning. Hertil vurderes konsekvenser forbundet med udvidelsen.

Rapporten er opbygget jf. Bilag 1 i Bek. nr. 443 af 26/04/2023 (Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen), med enkelte ændringer:

- Rapporten indledes med et ikke-teknisk resumé, fremfor at slutte med det, da det vurderes, at det er en mere naturlig opbygning.
- Punkterne D 1 a og b behandles under et, så de forskellige faktorer beskrives og vurderes i samme afsnit, da dette vurderes mere hensigtsmæssigt.

God læselyst.

Ikke teknisk resumé

Ansøger er mælkeproducent Rasmus Vestergård Viking Hansen, som ejer og driver Størsbølgård.

I nærværende ansøgning søges der om, at:

- Øge dybstrøelsesareal i eksisterende stald, for at imødekomme de kommende dyrevelfærdskrav i Lov om hold af malkekvæg
- Bygge nyt tidssvarende malkecenter, og i forlængelse heraf bliver der et separationsområde med sengebåse, samt et dybstrøelsesstaldafsnit til køer. I 2014 blev der givet tilladelse til et næsten tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men byggeriet er ikke blevet realiseret.
- Forlænge eksisterende kostald mod vest. I 2014 blev der givet tilladelse til tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men kun 1/3 af staldbyggeriet blev realiseret dengang.
- Der søges om et kalvehytteområde med kalvekøkken.
- Der søges om en ny gyllebeholder, møddingsplads og vaskeplads. I 2014 blev der givet tilladelse til et næsten tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men byggeriet blev ikke realiseret.
- Overgang til stipladsmodellen med fleksibilitet indenfor dyretype.

I ansøgningsmaterialet er der foretaget en lugtgeneberegning til nærmest nabo uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger (Størsbølvej 5), her er lugtgenekriteriet til naboen overholdt. Der er også foretaget lugtgeneberegning til samlet bebyggelse i Endrup og rekreativt lokalplanområde, samt byzonen i Bramming. Beregningerne viser, at lugtgenekriterierne til samlet bebyggelse, rekreativt lokalplanområde og byzone er overholdt.

Endvidere er der også beregnet ammoniakemission til nærmeste kategori 1, 2 og 3 natur, og beregningerne viser, at alle ammoniak-emissionskrav er overholdt. Desuden er alle Bedste tilgængelige teknik (BAT) emissionskrav også overholdt.

På husdyrbruget er der foretaget en række foranstaltninger for at sikre mindst mulige gene af støv, støj og fluer, lugt m.m. for omkringboende, som er beskrevet i nærværende miljøkonsekvensrapport. Der sker ikke væsentlige miljømæssige påvirkninger i forbindelse med nærværende ansøgning, herunder at projektet ikke vil forringe beskyttede naturtyper og arter i og udenfor Natura 2000-områder.

Basisoplysninger

Oplysninger om samdrift med andre ejendomme

Rasmus V. Hansen driver også ejendommen Engholm, som er beliggende på Brammingborgvej 1, 6740 Bramming samt ejendommen Lille Lykkesgård beliggende på Lykkesgårdvej 8, 6740 Bramming. På Engholm opstaldes ungdyrene fra Størsbølvej 1. Mellem de to husdyrbrug er en afstand på ca. 1,8 km (luftlinje). På Lykkesgård Mark har Rasmus en malkekvægsproduktion på ca. 160 køer, og afstanden fra Størsbølvej 1 og Lykkesgårdvej 8 er ca. 7,2 km (luftlinje).

På baggrund af afstanden, og at ejendommene hver især kan drives som selvstændige enheder, vurderes der at der ikke er tale om en teknisk og forureningsmæssig forbindelse, jf. Husdyrlovens § 16c, imellem

Størsbølvej 1 og henholdsvis Brammingborgvej 1 og Lykkesgårdvej 8. Der ansøges derfor en særskilt miljøgodkendelse til husdyrproduktionen på Størsbølvej 1.

Tidligere godkendelser

- Miljøgodkendelse fra december 2006
- § 12 Miljøgodkendelse fra oktober 2014

Biaktiviteter

Ansøger bruger slagger som bundsikringslag under eksisterende plansiloer, samt under kostald 1.

IE-brug

Husdyrbruget er ikke kategoriseret som et IE-brug, da det er et kvægbrug.

Oplysninger om husdyrbruget og det ansøgte

Indretning og drift

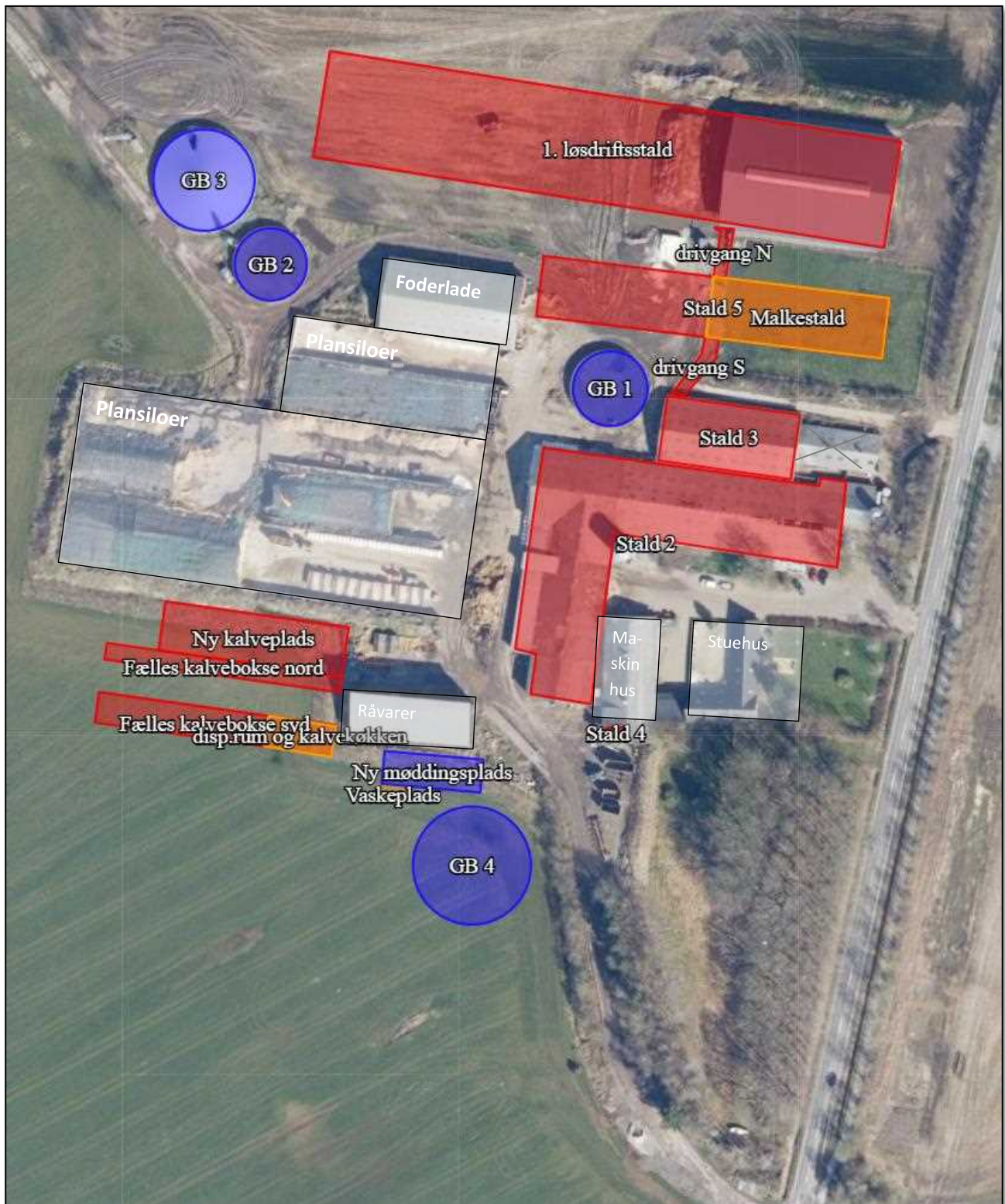
Nedenstående tabel er en oversigt over husdyrbrugets fremtidige staldafsnit, dyretyper, staldsystemer og produktionsarealer.

Stalde og produktioner						
Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald 2	3376	Naturlig ventilation	3 m	(#639837) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	472
				(#639804) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	1250
				(#639801) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	398
Stald 3	799	Naturlig ventilation	3 m	(#639811) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	78
				(#639808) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	570
Stald 4	19	Naturlig ventilation	3 m	(#639813) Flexgruppe: Heste, Får og Geder; Dybstrøelse	0	19
Ny kalveplads	840	Naturlig ventilation	3 m	(#639814) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	630
Stald 5	1941	Naturlig ventilation	3 m	(#639816) Flexgruppe: Alle kvæg; Dybstrøelse	0	474
				(#639815) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	352
drivgang S	80	Naturlig ventilation	3 m	(#639817) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	80
drivgang N	57	Naturlig ventilation	3 m	(#639818) Flexgruppe: Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal)	0	57
1. løsdriftstald	5688	Naturlig ventilation	3 m	(#639822) Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	3202
				(#639821) Flexgruppe: Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb	0	1324
Fælles kalvebokse nord	360	Naturlig ventilation	3 m	(#641350) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	350
Fælles kalvebokse syd	670	Naturlig ventilation	3 m	(#641352) Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	0	465
Sum						9721

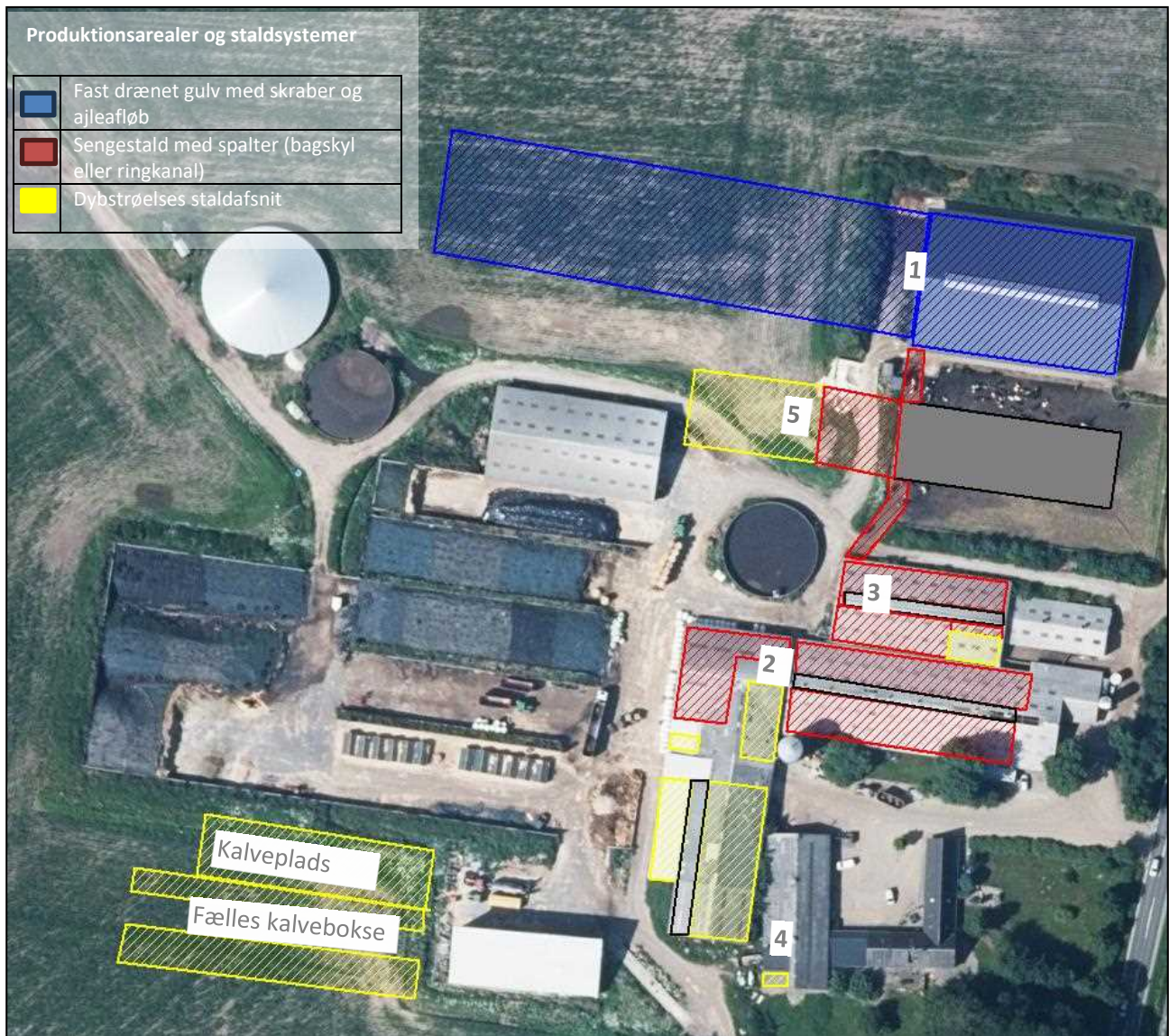
Tabel 1. Husdyrbrugets fremtidige produktionsarealer

På figur 1 fremgår de fremtidige driftsbygninger, og på figur 2 kan en skitse over produktionsarealer og staldsystemer ses.

I tabel 2 fremgår oplysninger om husdyrbrugets gødningsopbevaringsanlæg.

Figur 1. Situationsplan

Figur 2. Produktionsarealer (skraveringer) og staldsystemer (farvesymbol)

Beskrivelse af husdyrbrugets anlæg:

Produktionsarealet (hvor dyr kan gå, stå og ligge) og staldsystemer i nudrift og 8 års drift er fremkommet med udgangspunkt i § 12 miljøgodkendelsen fra 2014. Produktionsarealer i ansøgt drift er fremkommet ved opmåling og oplysninger fra ansøger, samt opmålinger fra rådgiver. Malkecenter, nakkebomsarealer, foderborde, persongangarealer, tankrum, kontor og teknikrum og lignende er ikke produktionsarealer.

Løsdriftstald 1:

Der blev givet miljøtilladelse til en lignende stald i 2014 på Størsbølvej 1, men kun en 1/3 af stalden er blevet realiseret. Ansøger vil gerne bygge den resterende del og gensøger til

staldbyggeriet med nærværende ansøgning. Højde, farve og materialer på den nye staldbygning bliver magen til den eksisterende del af stalden.

Stalden bygges i forlængelse af eksisterende stald med 116,2 m i længden og bredden bliver 30,5 m. Derudover kommer der et udvendigt foderbord på både den nordlig og sydlige langside, som der også er på den eksisterende stald. Gulvsystemet i den nye og eksisterende stald er fast drænet gulv med skraber og ajlefløb. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.

- Stald 2:** Eksisterende stald. Staldafsnittet med sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) er uændret. I den sydvestlige del af stalden er der i dag dybstrøelse, og dette areal øges yderligere med nærværende ansøgning. I bygningen er der også en malkestald, som tages ud af drift, når det nye malkecenter bygges. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.
- Stald 3:** Eksisterende sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal), og der sker ingen ændringer i nærværende ansøgning. Der er også en dybstrøelsesboks i stalden, som altid har været der, men den kan ikke genfindes i ansøgning og godkendelse fra 2014. Derfor søges dybstrøelsesarealet som nyt staldafsnit i denne ansøgning. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1. Bygningen i stald 3's østgavl fjernes.
- Stald 4:** Nyt staldafsnit med dybstrøelse til heste. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.
- Stald 5:** Nyt malkecenter mod øst med en ny separationsafdeling i midten med staldsystemet Sengestald med spalter (bagskyl/ringkanal), og BAT overholdes ved at gyllebeholder overdækkes. Mod vest etableres et nyt dybstrøelsesafsnit. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1. Bygningen bygges i samme type materiale og byggestil som stald 1. Taget bliver mørkegrå sandwich plader. Gavlene bliver røde sten de første 3 m, og dernæst mørkegrå stålplader op til kip. I staldafsnittet vil der være gardiner i siderne. I malkeafsnittet vil der være plader i siderne. Højden på bygningen bliver 4 m benhøjde og ca. 7,5 m til med en taghældning på 20°.
- Drivgange:** Til det nye malkecenter vil der gå en drivgang med spalter fra henholdsvis stald 1 (drivgang N) og 3 (drivgang S) til det nye malkecenter. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.
- Kalveplads:** De etableres en ny plads med befæstet areal med afløb fra kalvehytter syd for plansiloer. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.
- Fælles kalvebokse:**
- Syd for ny kalveplads etableres to halvtage overfor hinanden med 10 m imellem hvert halvtage. Under hvert halvtage skal der være fælleshytter med dybstrøelse til kalve. Arealet mellem de to halvtage bliver befæstet med afløb til gyllebeholder. I den sydøstlige del af bygningen Fælles kalvebokse syd, vil der være kalvekøkken og et disponibelt rum. Højden på halvtages højeste punkt bliver ca. 4,5 m. Jf. figur 1 og 2, samt tabel 1.
- Plansiloer:** Eksisterende plansiloer, og her sker ingen ændringer i nærværende ansøgning. Jf. figur 1.
- Gyllebeholdere:**

GB 1, GB 2 og GB 3 er uændret. Der ønskes bygget en ny gyllebeholder (GB4) syd for nye kalvehuse på 4.000 m³. Gyllebeholderen ønskes overdækket og totalhøjden bliver 9,4 m. Jf. figur 1 og tabel 2.

Møddingsplads og vaskeplads:

Ved siden af den nye gyllebeholder ønskes etableret en ny møddingsplads på 300 m². Foran møddingspladsen etableres en vaskeplads på 40 m². Jf. figur 1.

Projektets erhvervmæssige nødvendighed

Tilbygninger, nybyggeri og ombygninger der følger med nærværende ansøgning, er erhvervmæssigt nødvendigt for at Størsbølgård kan fremtidssikre ejendommen som en mælkeproduktionsejendom og leve op til kommende dyrevelfærdskrav. Effektivisering og bedre arbejdsforhold sker med det nye malkecenter og kalvehytteområdet. Den nye gyllebeholder ønskes etableret og vurderes erhvervmæssigt nødvendig, idet der sker en stigning af besætningen med 30 %, alt dybstrøelse returneres som biogasgylle. Derudover sker der også en stigning af overfladevand, fra nye befæstede arealer til kalve og mødding, som har afløb til ny gyllebeholder. Vand fra plansiloer skal også løbe i ny gyllebeholder i perioder hvor der ikke kan udspinkles restvand pga. frossen og vandmættet jord. Endvidere mister ansøger en gyllebeholder med en opbevaringskapacitet på 2.000 m³ på en anden ejendom, hvor der skal etableres solceller, og mangler derfor de 2.000 m³'s kapacitet for sin bedrift. På den baggrund vurderes det klart, at den nye gyllebeholder ikke er udover sædvanlig kapacitet i forhold til ejendommens dyrehold og landbrugsareal.

Afløbsforhold

Afløbsforhold ses på nedenstående figur.

Ved det nye malkecenter vil der blive mandskabsfaciliter ned toilet og bad, og dermed sanitært spildevand. I den forbindelse vil der blive lavet et nedsivningsanlæg.

Vand fra ensilagesiloer løber i afløb og videre til pumpebrønd, hvor det efterfølgende udspinkles på omkringliggende marker. For at fremtidssikre, at der ikke udspinkles vand på vandmættet/frossen jord, samt at der er kapacitet ved skybrud, så etableres en brønd mere tættere på staldanlægget. Ved den nye brønd kan der lukkes af, og der i stedet kan pumpes over i den nye gyllebeholder 4.

Opsamlingsbrønden har en automatisk udspinklingspumpe. Pumpen skal har en kapacitet 20 m³/t.

Alt processpildevand fra driftsbygninger løber i gyllekanaler.

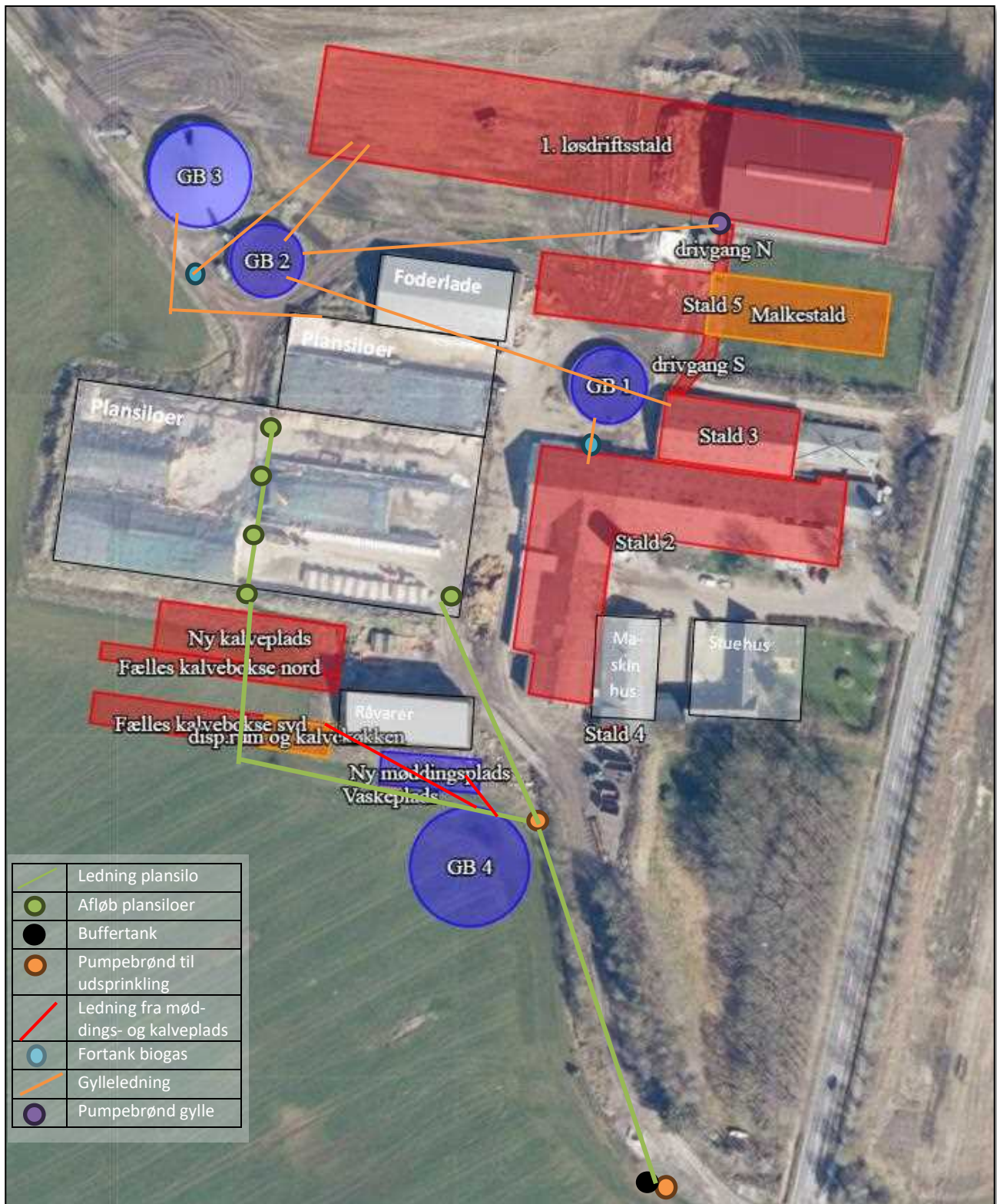
Vand fra befæstede arealer ved nyt kalveområde, ny møddings- og vaskeplads løber via afløb til ny gyllebeholder 4.

Afløb fra dybstrøelsesbokse løber i gyllekanaler.

Tagvand fra eksisterende bygninger ledes til dræn med udløb til Sneum Å. Tagvand fra de nye bygninger ønskes ledt til det samme drænsystem. Inden påbegyndelse af byggeri ansøges der om udledningstilladelse inklusiv et projekt om et forsinkelsesbassin.

Det vurderes hermed, at de generelle krav til håndtering af spildevand, restvand og ensilagesaft jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen er overholdt og dermed er tilstrækkelige til beskyttelse af omgivelserne.

Figur 3. Afløbsplan

Foderopbevaring

Grovfoder opbevares plansiloer og evt. i markstak, hvis der ikke er kapacitet nok i plansiloer.

Kraftfoder og råvarer opbevares i foderlade og råvarehal.

Jf. placering på figur 1.

Vurdering

Det vurderes, at foderet opbevares miljømæssigt forsvarligt.

Lys

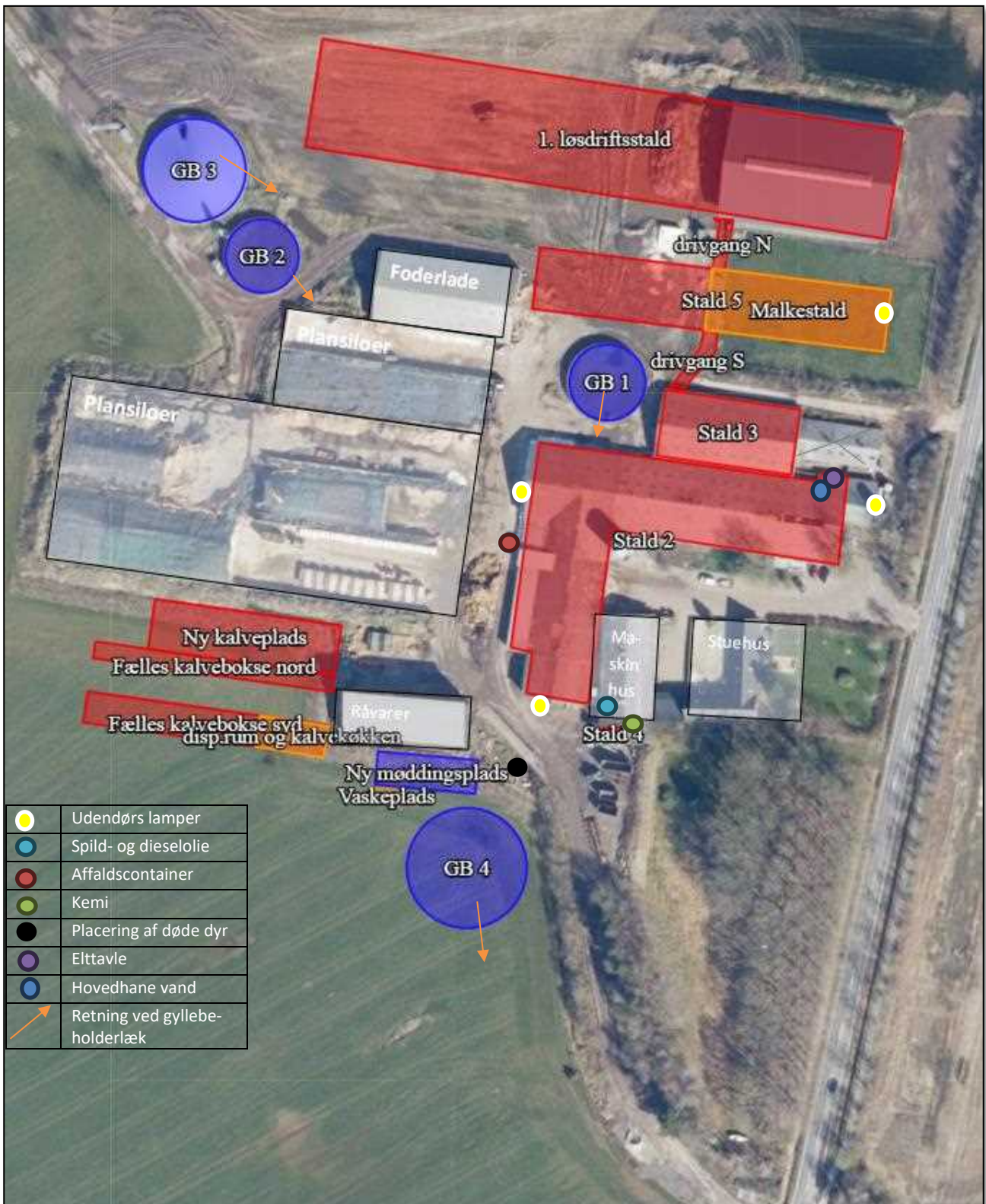
Der er svag natbelysning i staldene om natten. Der er udendørs lamper på ejendommen.

På stald 2's vestgavl er der projektør lys der tændes manuelt, og lyset lyser væk fra naboer og vej. Lys på øst og syd gavle er censorstyret.

Vurdering

Ejendommen er afskærmet af beplantning mod landskabet, og det vurderes derfor ikke, at der vil være gener i forhold til belysningen på ejendommen.

Ejendommens udendørs belysning vurderes ikke at være generende for omgivelserne og trafikken.

Figur 4. Oversigtskort

Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer eller ny bebyggelse

Der anlægges ingen nye indkørsler. Som en sidevej på den sydligste indkørsel til husdyrbruget etableres en ny intern vej. Den nye interne vej skal forløbe rundt om det nye kalveområde forbi den nye møddingsplads og over og ramme eksisterende markvej ved de to nordlige gyllebeholdere. Se fig. 9.

Anlægsmæssigt ansøges der om:

- Øget dybstrøelsesareal i eksisterende stald, for at imødekomme de kommende dyrevelfærdskrav i Lov om hold af malkekvæg
- Bygge ny tidssvarende malkecenter, og i forlængelse heraf bliver der et separationsområde med sengebåse, samt et dybstrøelsesstaldafsnit til køer. I 2014 blev der givet tilladelse til et næsten tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men byggeriet er ikke blevet realiseret.
- Forlænge eksisterende kostald mod vest. I 2014 blev der givet tilladelse til et næsten tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men kun 1/3 af staldbyggeriet blev realiseret dengang.
- Der søges om et kalvehytteområde med kalvekøkken.
- Der søges om en ny gyllebeholder, møddingsplads og vaskeplads. I 2014 blev der givet tilladelse til tilsvarende byggeri på Størsbølvej 1, men byggeriet blev ikke realiseret.

De enkelte anlæg er detaljeret beskrevet i afsnittet: Indretning og drift.

Håndtering og opbevaring af husdyrgødning

Opbevaringsanlæg	Opførsels år / 5 el. 10 års beholderkontrol	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Teknologi
Gyllebeholder 1	1986/2019	1.600	400	Flydelag
Gyllebeholder 2	1993/2013	1.600	374	Flydelag
Gyllebeholder 3	2000/2020	3.000	739	Fast overdækning
Gyllebeholder 4		4.000	1001	Fast overdækning
Gyllekanaler		2.660		
I alt		12.860		

Tabel 2. Opbevaringsanlæg til husdyrgødning.

Flydende husdyrgødning omfatter gylle og hvad, der i øvrigt ledes til gylleanlægget i form af vaskevand mv.

Biogasselskab afhenter gylle ved fortank ved stald 2 og returnere afgasset gylle i gyllebeholderne.

Med denne godkendelse følger der en fleksibilitet i antallet og sammensætningen af dyreholdet. Det er derfor ikke på nuværende tidspunkt muligt at lave en kapacitetsberegning. Der vil dog til en hver tid være opbevaringskapacitet til 9 måneder for flydende husdyrgødning for nærværende bedrift. Jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen af 29/11/2021 § 10.

Alt dybstrøelsesmøg kommer på møddingsplads, hvorefter biogas kommer og afhenter dybstrøelsen.

Det vurderes hermed, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering og opbevaring af husdyrgødning, er tilstrækkelig til beskyttelse af omgivelserne.

Loven kræver minimum 9 måneders opbevaringskapacitet, hvilket er overholdt.

Vurdering

Det vurderes hermed, at husdyrgødningsbekendtgørelsens generelle krav til håndtering og opbevaring af husdyrgødning, er tilstrækkelig til beskyttelse af omgivelserne.

Beliggenhed

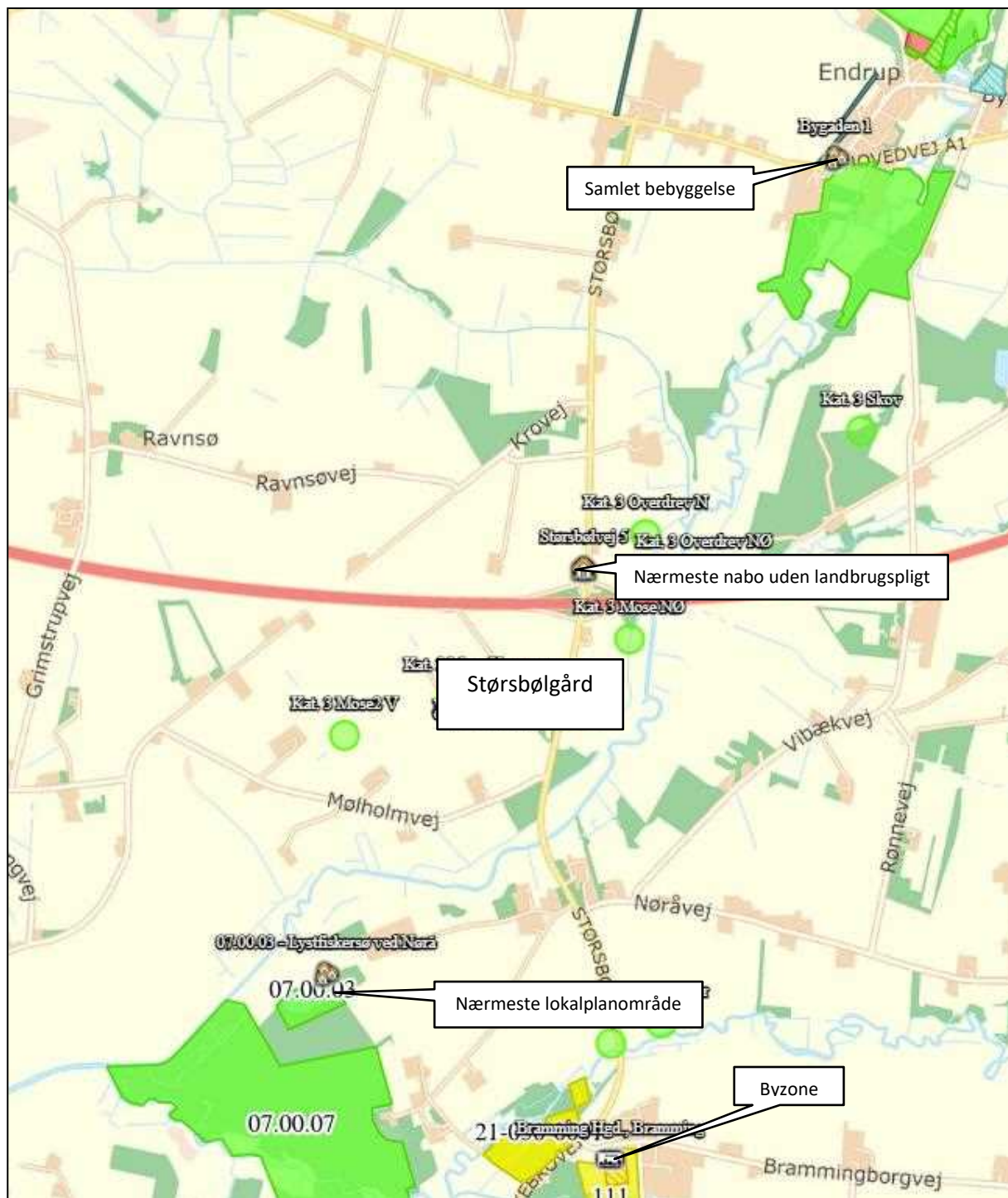
Planforhold

Ejendommen er beliggende i landzone i område "20-040-160 – Landområde omkring Vong" i Esbjerg Kommuneplan 2018-2030. Anvendelsen fastlægges til jordbrugsområde med det sigte at fremme erhverv som landbrug, skovbrug, gartneri og lignende. Placeringen af husdyrbruget fremgår af nedenstående figur.

Husdyrbruget ligger ca. 1,9 km nord for eksisterende byzoneområde (Bramming) og 2,4 km sydvest fra planlagt byzone ved Endrup Hovedgård.

I forhold til afstand til nærmeste samlede bebyggelse, ligger Størsbølvej 1 ca. 1,5 km nordøst for et område, der er lokalplanudlagt til rekreativt formål (07.00.03 - Lystfiskersø ved Nørå).

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Størsbølvej 5, som ligger ca. 510 m nord-nordøst for anlægget.

Figur 5. Ejendommens placering

Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed i forhold til udpegningerne og fredninger blevet gennemgået.

Zonestatus: Husdyrbruget er placeret i landzone i område "20-040-160 – Landområde omkring Vong" i Esbjerg Kommuneplan 2018-2030.

Lokalplan: Der er ikke udarbejdet lokalplan for landzoneområdet

Udpegninger	Husdyrbruget ligger:	
	Indenfor	Udenfor
Særlig værdifuldt landbrugsområde	X	
Skovrejsningsområde	X	
Lavbundsområde		X
Naturbeskyttelsesområde		X
Økologiske forbindelser / spredningskorridorer		X
Kulturhistoriske bevaringsværdier / kulturmiljø		X
Bevaringsværdigt landskab		X
Større sammenhængende landskab		X
Område for store husdyrbrug		X
Geologiske bevaringsværdier		X
Værdifulde geologiske områder		X
Kystnærhedszone		X
Strandbeskyttelseslinje		X
Kirkebyggelinje		X
Skovbyggelinje		X
Å beskyttelseslinje		X
Sø beskyttelseslinje		X
Beskyttede sten- og jorddiger		X
Fredede områder		X
Fortidsminde beskyttelseszone		X
Habitatområde		X
Råstofområder		X
Boringsnære beskyttelsesområder		X
Område med særlig drikkevandsinteresse		X
Nitratfølsomt indvindingsområde		X
Sprøjttemiddelfølsomme indvindingsområde		X
Jordforurening V1		X
Jordforurening V2	X	

Tabel 3. Landskabelige udpegninger

Ejendommen ligger indenfor særlig værdifuldt landbrugsområde. Indenfor disse områder forudses der ikke væsentlige konflikter mellem landbrugsdriften og de omgivende arealanvendelser, og områderne skal i særlig grad anvendes til jordbrugsdrift.

Skovrejsningsområder er de områder, hvor rejsning af ny skov særligt fremmes. Tilplantningen er frivillig og går ikke forud for landbrugsdrift. Det betyder at der kan opføres byggeri der er nødvendig for en fortsat landbrugsdrift.

V2 kortlagt forurening – hvilket vil sige at forureningen er kortlagt på videnniveau 2 efter jordforureningsloven. <https://jordrapport.miljoportal.dk/?elav=1351255&matnr=4a>.

Jordforurening er nærmere beskrevet i afsnittet: Væsentlige virkninger fra reststoffer, affaldsproduktionen, samt ved brugen af naturressourcer.

Vurdering

Det vurderes at området generelt er robust overfor tekniske anlæg, af stort set enhver art, såfremt disse ikke placeres på kanten af karakterområderne ud mod ådalene og i nærheden af de særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Størsbølgård ligger på kanten af Sneum Å-systemet men vurderes ikke at påvirke de ånære omgivelser idet hegnene langs Størsbølvej er rigelige.

Landskabet er generelt et lukket, små/mellemskala landskab med mange veludviklede hegn og småbeplantninger. Dog er mange af hegnene, tættest på Størsbøl-gård, fjernet af hensyn til driften af ejendommens jorder. Tilbageblevne hegn er hovedsagligt placeret langs motorvejen og store dele af Størsbølvej.

Afstandskrav

Afstandskravene i henhold til § 6-8 i Lbk. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Husdyrbrugloven) er følgende:

§ 6:

- indenfor et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- i et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.,
- i en afstand mindre end 50 m fra ovennævnte områder eller
- i en afstand mindre end 50 m fra en nabobeboelse.

§ 7:

- helt eller delvist indenfor eller i en afstand mindre end 10 m fra kategori 1 og kategori 2 naturtyper (jf. Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2 stk. 1 og 2).

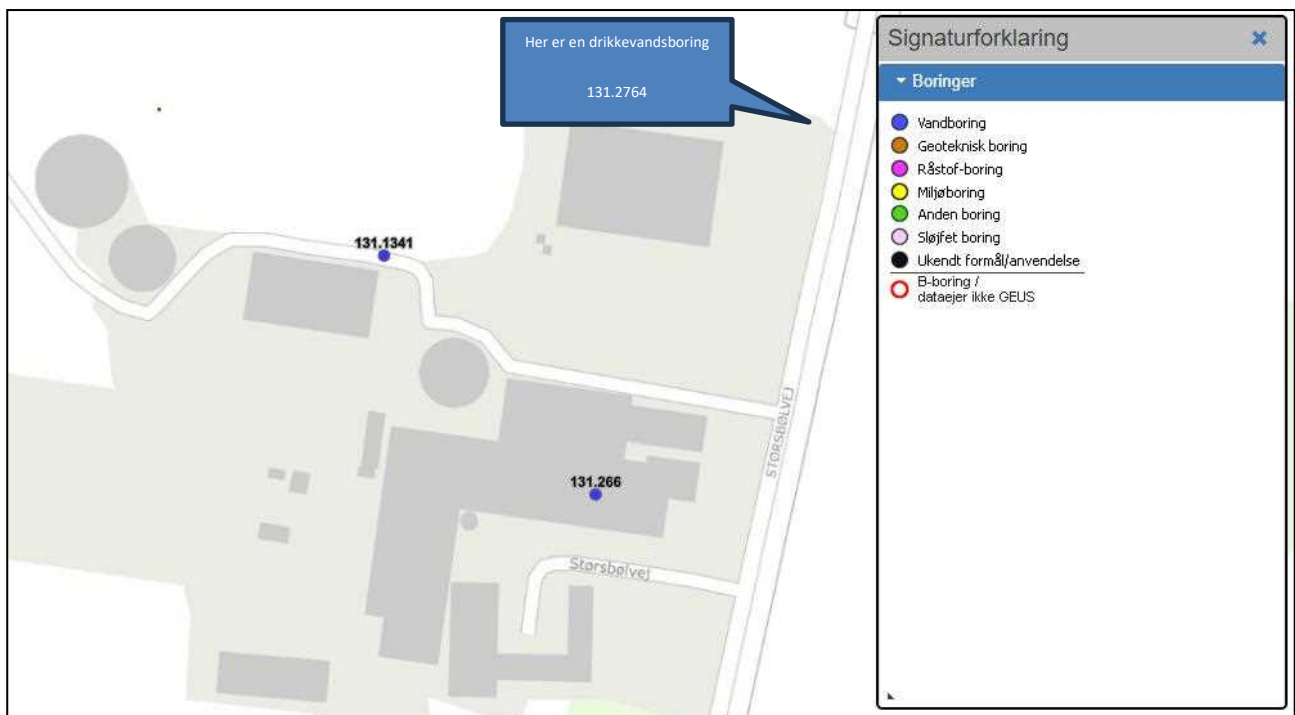
§ 8:

- ikke almene vandforsyningsanlæg (25 m)
- almene vandforsyningsanlæg (50 m)
- vandløb, dræn og søer (15 m)
- offentlig vej og privat fællesvej (15 m)
- levnedsmiddelvirksomhed (25 m)
- beboelse på samme ejendom (15 m)

- naboskel (30 m)

Afstandene er afsat som punkter i *Husdyrgodkendelse.dk*

Afstandskravene er overholdt, da anlæggets afstand til områderne er større eller lig med ovenstående krav. På nær afstanden til boring (131.1341), som kommer til at ligge op ad den nye stald 5's vestgavl. Boringen sløjes i forbindelse med byggeriet af stald 5. Inde i stald 2 er der registreret en boring (131.266), som ansøger ikke har kendskab til. I GEUS' Jupiter-database er boringen registreret som en vandforsyningsboring. Såfremt Esbjerg kommune vurderer, at der skal søges dispensation til boring, så ansøges der hermed om dispensation.

Figur 6. Registrerede vandboringer på ejendommen

Vurdering

Idet ejendommen ligger i stor afstand til byzone, samlet bebyggelse og nærmeste nabo uden landbrugspligt, vurderes de driftsmæssige ændringer ikke at ville medføre væsentlige gener fra ejendommen. Det vurderes heller ikke at ændringerne vil medføre væsentlige forringelser af Danmarks kulturarv eller de landskabelige forhold.

Naturområder

Ammoniakemission

På et husdyrbrug er det stalde og husdyrgødningslagre, der er hovedkilden til udledning af luftbåret kvælstof (ammoniakfordampning). Beregninger der er foretaget i *Husdyrgodkendelse.dk*, viser at ammoniakfordampningen i ansøgt drift er 9.896,2 kg NH₃-N/år. Kildehøjde kan i beregningerne sættes til 3 meter. Ruhe-

der er valgt som *Landbrug* i oplandet og efter beskaffenheden af naturarealet vurderet ud fra luftfotos i det enkelte naturpunkt *Blandet natur med lav bevoksning*, *Blandet natur med middel bevoksning* og *Skov*.

For at kunne vurdere merdepositionen til kategori 3 natur, er produktionsarealets størrelse for 8 år siden og nudriften fastsat til produktionsarealet og staldsystemet, som er godkendt i 2014.

Forudsætningerne for ammoniakemissionen i ansøgt drift er beskrevet under Indretning og drift.

Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000)

Der er ca. 220 m fra husdyrbrugets bygninger til nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde, som er Habitatområde nr. 79 – Sneum Å og Holsted Ådal.

Kategori 1-natur (*nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder*).

Anlægget er beliggende ca. 1,4 km nordvest for de nærmeste to kategori 1 naturområder som er Tidvis våd eng og et Rigær. Der er foretaget beregninger i *Husdyrgodkendelse.dk*, der viser en totaldeposition på 0,1 kg N for både den Tidvis våde eng og Rigkæret. Kravet om maksimal total deposition er overholdt.

Der er kumulation fra to andre husdyrbrug i punkt Rigkæret og Tidvis våd eng (kategori 1 natur). Den maksimalt tilladte totalbelastning på 0,2 kg N/ha/år er overholdt.

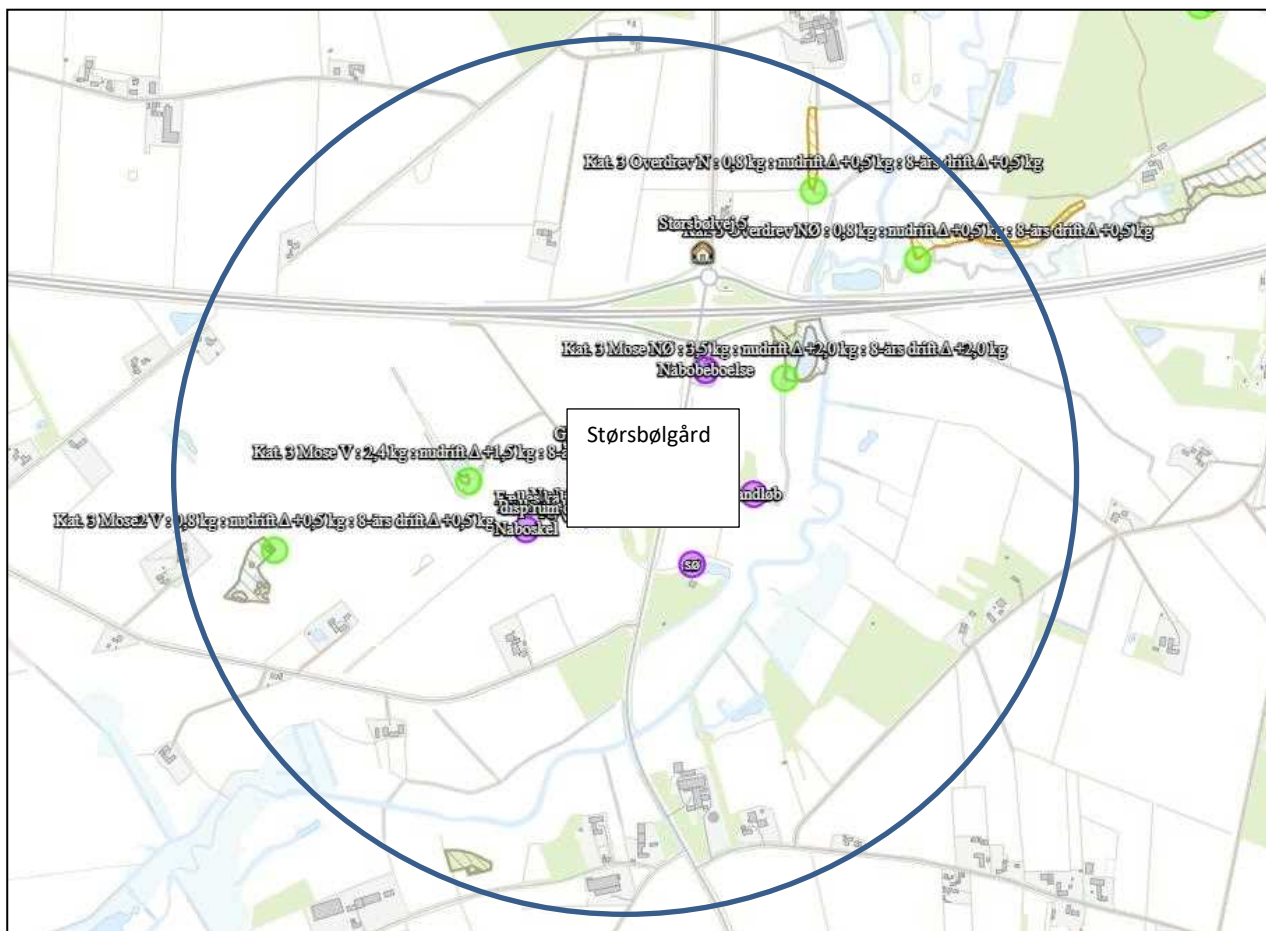
Kategori 2-natur (*nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der er beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder*).

Anlægget er beliggende ca. 2,4 km nordvest for, det nærmeste kategori 2 naturområde.

Der er foretaget beregninger i *Husdyrgodkendelse.dk*, der viser en totaldeposition på 0,1 kg N. Kravet om maksimal total deposition på 1 kg N/ha/år er overholdt.

§ 3 områder

På nedenstående figur fremgår de områder, som indenfor en afstand af 1.000 m fra anlægget er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Figur 7. § 3 arealer indenfor 1.000 m fra husdyrbruget.

Oversigt af naturpunkter ? i

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:	
Kat. 3 Skov	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,2	0,4
Kat. 3 Overdrev N	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,4	0,4	0,8
Kat. 3 Overdrev NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	0,5	0,5	0,8
Kat. 3 Mose NØ	Kategori 3	Ansøger	0	Mk	2,0	2,0	3,5
Kat. 3 Mose2 V	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,4	0,8
Kat. 3 Mose V	Kategori 3	Ansøger	0	Bn	1,4	1,4	2,3
Kat. 2 Overdrev	Kategori 2	Ansøger	0	Mk	0,0	0,0	0,1
Kat. 1 Tidvis våd eng	Kategori 1	Ansøger	2	Bn	0,0	0,0	0,1
Kat. 1 Rigkær	Kategori 1	Ansøger	2	Bn	0,1	0,1	0,1

Tabel 4. Naturberegninger

Kategori 3-natur (ammoniakfølsomme naturtyper, herunder moser, heder og overdrev, som ikke er omfattet af ovenstående kategori 1 og 2)

Indenfor 1.000 m fra anlægget er der fire moser og to overdrev, se figur 7.

Der er foretaget beregninger i *husdyrgodkendelse.dk*, der viser at merdepositionen på de nærmest liggende kategori 3 naturområder ikke overstiger 1 kg N/ha/år. For naturområderne Kat. 3 Mose V og Kat. 3 Mose NØ har Esbjerg Kommunes naturafdeling vurderet, at tålegrænsen med udgangspunkt i baggrundsbelastning (16 kg N/ha/ år) + totaldeposition er overholdt. Jf. vedlagte Bilag i *husdyrgodkendelse.dk* med kommunens vurdering af tålegrænse for de to naturpunkter Kat. 3 Mose V og Kat. 3 Mose NØ.

Vurdering

På baggrund af ovenstående vurderes det samlet, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig forringelse af miljøet.

Internationalt beskyttede arter af planter og dyr – bilag IV-arter

Af EF-Habitatdirektivets bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter (herefter bilag IV-arter), som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer indenfor et af de udpegede habitatområder eller på andre lokaliteter. På den baggrund kan der udelukkende gives tilladelse til aktiviteter, som vurderes ikke at have

en negativ effekt på artens yngle- eller rasteområde. Ved miljøgodkendelsen i 2014 har Esbjerg Kommune vurderet at følgende bilag IV-arter kunne tænkes at forekomme indenfor lokalområdet: odder, vandflagermus, pipistrel flagermus, markfirben og spidssnudet frø. Derudover havde Esbjerg Kommune på daværende tidspunkt specifikt kendskab til grøn mosaik guldsmed, strandtudse, løgfrø, birkemus og stor vandsalamander.

Kommunen vurderede på det tidspunkt, at husdyrproduktionen ikke vil medføre en forøget påvirkning af de nævnte bilag IV- og rødlistearter eller deres levesteder.

Søgning på <http://naturdata.miljoeportal.dk/speciesSearch> viser at der ikke er registreret Bilag IV arter ved ejendommens bygningsanlæg. Der er også undersøgt på <https://arter.dk/landing-page>, som heller ikke viste nogle fund af Bilag IV.

National beskyttelse af arter af planter og dyr

Foruden den internationale artsbeskyttelse (bilag IV) er flere andre arter beskyttet af en nationalartsfredning jf. Artsfredningsbekendtgørelsen 7.

Søgning på <http://naturdata.miljoeportal.dk/speciesSearch> viser at der ikke er registreret fredede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg. Der er også søgt på <https://arter.dk/landing-page>, som viste at der ikke var registreret fredede arter i nærheden af ejendommens bygningsanlæg.

Biodiversitet – Den danske Rødliste

Danmark har jf. Biodiversitetskonventionen forpligtet sig til at standse tabet af biologisk mangfoldighed. Arter, som er forsvundet fra Danmark eller truet af udryddelse, er registreret som sådan på Den danske Rødliste.

Søgning på <http://naturdata.miljoeportal.dk/speciesSearch> viser, at der ikke er registreret truede arter på den danske rødliste i nærheden af ejendommens anlæg. Der er også søgt på <https://arter.dk/landing-page>, som viste at der ikke var registreret truede arter på den danske rødliste i nærheden af ejendommens bygningsanlæg.

Lugt

Der udledes lugt fra stalde, husdyrgødningslagre m.m. De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Mange forhold kan influere på lugtemissionen fra stalde. Udover dyretypen og størrelsen af produktionsarealet er det fx staldindretning, ventilationsssystem (afkasthøjde), geografisk placering, strøelse, gødningshåndtering, fodring samt hygiejne i stalden.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31 er fastsat det landsdækkende beskyttelsesniveau for lugt, der skal anvendes ved vurdering af om der er væsentlige lugtgener i forbindelse med udvidelse af et husdyrbrug.

Lugtemissionen er beregnet i *husdyrgodkendelse.dk* ud fra oplysningerne om det ansøgte produktionsareal. Geneafstanden er overholdt i forhold til nabobeboelse, samlet bebyggelse, rekreativt område i Lokalplan og byzone. Beregninger fremgår af nedenstående tabel.

Der er indregnet kumulation fra et husdyrbrug i forhold for Lokalplan 07.00.03 Lystfiskersø ved Nørå (re-kreativt område), da der indenfor en radius på 300 m er en rideskole på Fiskerivej 13, der er dog ikke kumulationspunkt på rideskolen i *husdyrgodkendelse.dk*, så vi anmoder Esbjerg Kommune vurdere, om der skal være kumulation. Lidt længere mod syd ligger et rekreativt lokalplanområde 07.00.07 og det ligger mindre end 300 m fra en tidligere minkfarm på Fiskerivej 3. Der er dog ikke kumulationspunkt på minkfarmen i *husdyrgodkendelse.dk*, så vi anmoder Esbjerg Kommune vurdere om der skal være kumulation.

Ved nærmeste byzone er der indenfor 300 m indregnet kumulation fra husdyrbruget på Brammingborgvej 1.

Til enkeltboligen på Størsbølvej 5 og samlet bebyggelse på Bygaden 1 er der ikke indregnet kumulation fra øvrige husdyrbrug.

Samlet resultat af lugtberegning ? i

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Størsbølvej 5	0	NY	309,3	309,3	505,3	Ja
 07.00.03 - Lystfiskersø ved Nørå	1	NY	768,5	760,8	1481	Ja
 Bygaden 1	0	NY	768,5	768,5	2473	Ja
 Lokalplan 07.00.07	1	NY	768,5	760,8	1649,9	Ja
 Bramming Hgd., Bramming	1	NY	1022,4	1068,4	1975,4	Ja

Tabel 5. Lugtgeneberegning.

Vurdering

Lovens minimumskrav til afstande til nærmeste beboelser indenfor de tre typer er overholdt. Det vurderes derfor, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for omkringboende naboer.

Støv

I forbindelse med at der strøs med halm vil der være en risiko for lidt støvudvikling. Dette vil dog normalt kun mærkes inde i bygningerne.

Der kan være lidt støv, når der leveres råvarer i råvarehallen.

I forbindelse med transporter vil der i tørre perioder kunne være lidt støvudvikling fra kørsel på interne veje.

Vurdering

Generelt vurderes at støvgener fra ejendommen vil være relative få og kortvarige og derfor ikke vil være til væsentlig gene for omkringboende naboer.

Fluer og skadedyr

For at bekæmpe skadedyr som kan være til gene for selve ejendommen foretages regelmæssig bekæmpelse af fluer, rotter og mus. Alle udendørs arealer samt områder omkring foderopbevaring holdes ryddeligt og rent.

Fluer bekæmpes ved hyppig udslusning af gylle samt med godkendte fluebekæmpelsesmidler i et begrænset, nødvendigt omfang og de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi følges.

Rottebekæmpelse sker via kommunal ordning.

Vurdering

Det vurderes, at med det ansøgte projekt og håndteringen af forekomst af fluer og skadedyr, ikke vil blive en gene for de omkringboende.

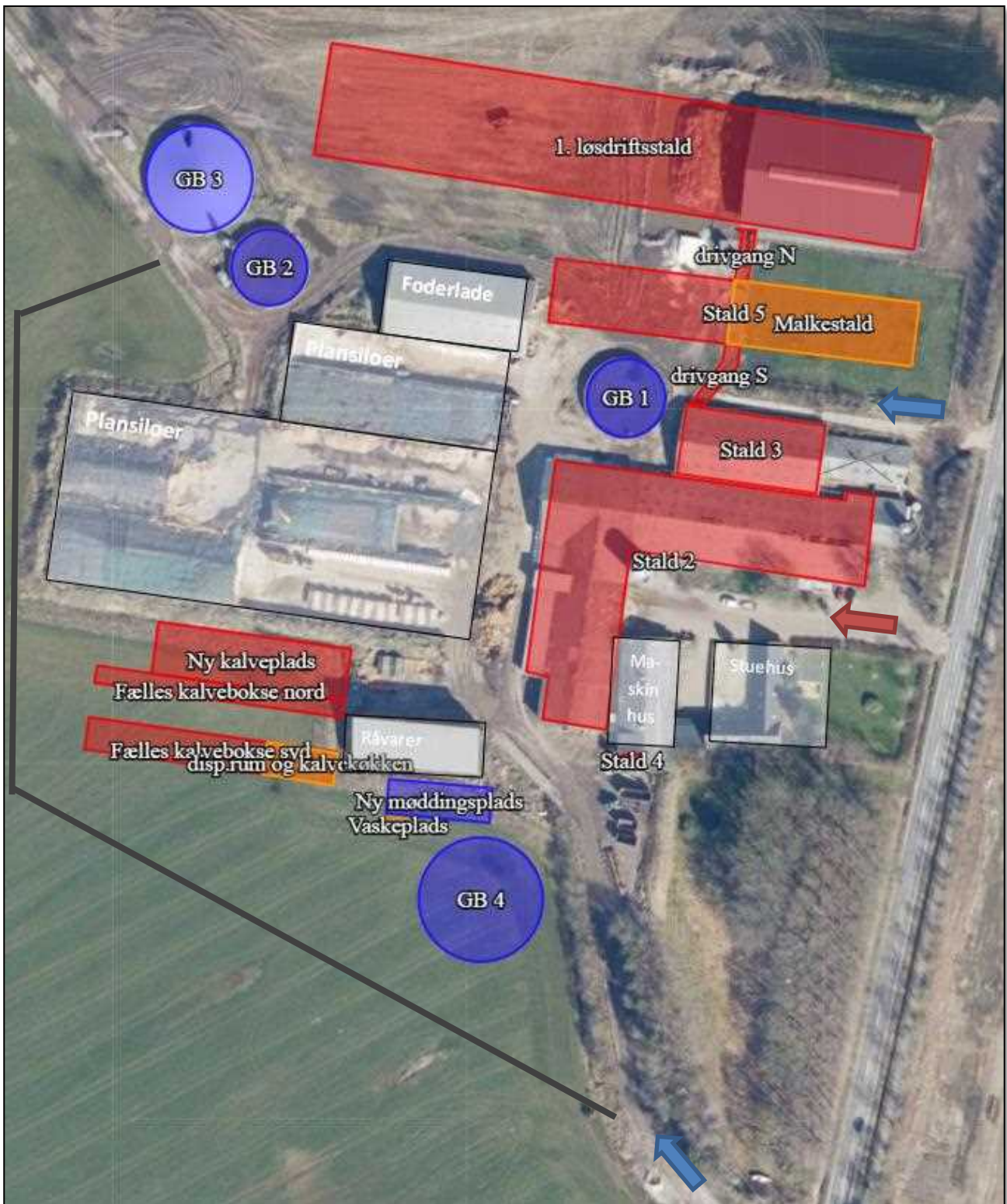
Til- og frakørsels forhold

På nedenstående figur kan ses indkørsler til husdyrbruget, som bruges i forbindelse med driften. Den nordlige indkørsel bruges primært af ARLA. Den midterste indkørsel er primært til privat brug.

Den sydlige indkørsel bruges i forbindelse transporter af foder, biogas, varer, DAKA mm.

Transporter sker i forbindelse med håndtering af dyr, afhentning af mælk, udbringning af husdyrgødning, høstarbejde, levering af foder m.m. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget i en kortere afgrænset periode. Hovedparten af de daglige transporter foregår i dagtimerne. Sæsonbetonede transporter kan dog foregå hele døgnet rundt. Afhentning af mælk og levende dyr følger mejeriet/slagteriets køreplaner og kan derfor forekomme uden for normal arbejdstid.

Figur 8. Til- og frakørselsforhold

Én transport svarer til både en kørsel til og fra ejendommen.

Type	Antal/år Nudrift	Antal/år ansøgt drift	Kommentarer
Afhentning/levering af Biogasselskab gylle/dybstrøelse	312	1000	
Afhentning/levering af dyr	104	104	
Indlevering af foder/korn	52	52	
Transport af grovfoder	1.120	1.320	
Transport med fuldfodervogn til de to andre ejendomme	730	730	
Halmkørsel	50	75	
Brændstof	15	20	
Udbringning af husdyrgødning	765	765	
Afhentning af mælk	183	183	
Døde dyr	52	100	
Affald	30	52	
Samlet antal transporter	3.413	4.401	

Tabel 6. Antal transporter til og fra ejendommen.

Vurdering

Der er redegjort for til- og frakørselsforhold, samt at transporter så vidt muligt foregår i dagtimerne. Det vurderes på baggrund af ovenstående at transporter til og fra ejendommen ikke vil medføre væsentlig negativ påvirkning af nærmiljøet.

Rystelser

Brug af maskiner i landbruget kan i nogle tilfælde give anledning til vibrationsgener. Dette vil typisk være rystelser maskinføreren udsættes for, fremfor rystelser der giver gener for det omgivende miljø. Denne type rystelser er en arbejdsmiljøfaktor og vurderingen af dette forhold indgår i arbejdspladsvurderingen (APV) og behandles ikke nærmere her.

I forbindelse med transporter kan der muligvis være vibrationer fra køretøjerne. Dette vil dog ikke være i et omfang der overstiger, hvad der almindeligvis må forventes fra kørsler på landets veje. Der er ikke nabobeboelser beliggende umiddelbart op til veje eller indkørsler. Rystelser fra ejendommen eller transporter i forbindelse med driften af denne forventes derfor ikke at give gener for omgivelserne.

Støj

De væsentligste støjklender på et kvægbrug er malkeanlægget, foderblanding, gyllepumper, foderleverancer, støj fra transporter, m.v.

Alle staldene er med naturlig ventilation.

Malkningen foregår i det nye malkecenter i stald 5, og man kan kun hører malkeanlægget inde i bygningen.

Gylle afhentes af biogasselskab ugentligt i dagtimerne. Afhentningen sker med lastbil.

Foderblanding sker på plansiloarealet.

I forbindelse med høst ensileres der i plansilo og foderlade. Der vil sammenlagt blive ensileret ca. 7-10 dage pr år. I forbindelse med ensilering kan det blive nødvendigt at arbejde udenfor dagtimerne.

Støjkilde	Nudrift		Ansøgt drift	
	Driftstid/døgn (t)	Periode pr. år	Driftstid/døgn (t)	Periode pr. år
Ventilation	-	-	-	-
Korntørring	-	-	-	-
Gyllepumpning (påfyldning af gyllevogn)	8 min pr. time Kl. 7.00-22.00	Feb. - maj Aug. - okt.	8 min pr. time Kl. 7.00-22.00	Feb. - maj Aug. - okt.
Gyllepumpe, for-tank (støjsvag pumpe)	2 timer i perioden Kl. 7.00-15.00	Hver dag	2 timer i perioden Kl. 7.00-15.00	Hver dag
Malkeanlæg	Kl. 6-12 Kl. 18-23.30	Hver dag	Kl. 5-10 Kl. 16-20.00	Hver dag
Blanding af foder	Kl. 6-13	Hver dag	Kl. 6-13	Hver dag

Tabel 7. Tidsrum for støjkilder

Vurdering

Husdyrbruget ligger i et landbrugsområde. Ejendommens beliggenhed i relativ lang afstand fra naboer, betyder at støj i forbindelse med produktionen vil være meget begrænset.

Det vurderes, at husdyrbruget på Størsbølvej 1 i betragtning af typer og størrelser af produktionsanlæggene, samt afstanden fra støjkilder til omliggende beboelse, ikke kan forventes at ville frembringe støj, som kan medføre gener i omgivelserne.

Forurenings- og genebegrænsende foranstaltninger

For at minimere risikoen for nedsivning af stoffer til grundvandet samt beskyttelse af det omgivende miljø, er der redegjort for procedure for håndtering af gylle, kemikalier og olie ved uheld på husdyrbruget.

Redegørelse for mulige uheld:

Umiddelbare risici for uheld i forbindelse med driften, der kan medføre en øget forurening, vil være: brand, uheld med eller ved gyllebeholderne, herunder f.eks. beskadigelse af gyllebeholderne ved strejfen eller påkørsel, eller på anden måde ved lækage eller overløb, der vil medføre udsivning af gylle. Eller spild af kemi eller olie.

Minimering af risiko for uheld

Hvis der sker spild af olie under påfyldning, som ikke umiddelbart kan fjernes ved afgravning eller ved brug af sugemateriale (savsmuld eller lign.), vil både Alarmcentral (tlf. 112) og Miljøvagt blive kontaktet. Hvis der er mistanke om, at olie eventuelt kan sive ud af tanken, vil tanken blive tømt for olie. Såfremt det drejer sig om en mængde, som ejer ikke selv har mulighed for at fjerne, vil enten brandvæsenet eller en slamsuger,

der må tage imod olieaffald, blive kontaktet, så tanken kan blive tømt. Såfremt der er sket spild, der ikke kan fjernes, vil både Miljøvagten og Alarmcentralen (tlf. 112) blive kontaktet.

Der er kemikalier, pesticider samt olie på ejendommen.

Gyllebeholderne er underlagt 10-års kontrol, hvor en kontrollant kontrollerer beholderens tæthed og kabler over og under terræn. Derudover er gyllebeholderne placeret sådan, at den er under dagligt opsyn for eventuelle revner, rust på synlige kabler, gylleudsivninger og andet. Ved påkørsel eller strejfen af gyllebeholderne med maskiner eller andet vil eventuelle revner blive tilset med det samme og udbedret straks. Hvis revnen ikke kan udbedres ved egen hjælp, vil beholderproducenten blive kontaktet om assistance.

Gylletankene tømmes med selvlæssende gyllevogne påmonteret sugekran.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Hvis gyllebeholderen skulle springe, vil alarmcentralen på tlf.: 112 blive kontaktet øjeblikkeligt. Ved driftsuheld, hvor der er sket, eller hvor der er fare for at ske en større forurening af omgivelserne, vil alarmcentralen straks blive kontaktet på tlf.: 112. I tilfælde af lækage på gyllebeholderen vil der ikke ske en hurtig afstrømning, da terrænet omkring ejendommen er forholdsvist fladt. Det vil dog efterhånden samles i plansiloanlægget eller på marken nordøst for ejendommen. Gyllen vil herefter kunne opsamles med slamsuger eller lignende og vil således ikke løbe til Sneum Å eller til §3 beskyttet sø.

Der er udarbejdet en beredskabsplan.

Vurdering

Det vurderes at der er taget tilstrækkelige forholdsregler i tilfælde af et uheld, ved at der er en procedure for hvad der skal gøres i tilfælde af et uheld og for at minimere risikoen for uheld.

Egenkontrol

- To af ejendommens gyllebeholdere overdækkes.
- Der etableres flydelag på gyllebeholderne der ikke er overdækket for at minimere ammoniak emission, flydelaget kontrolleres månedligt og der føres logbog over kontrollen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tæthed af overjordisk del og kabler på gyllebeholdere efterses årligt for intakt beskyttelse og eventuelle brud. Ved skader kontaktes leverandøren.
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der er etableret flydelag senest efter 14 dage, forudsat der er gylle i tanken,
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige eftersyn, hvilket betyder, at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret af autoriseret kontrollant for, om tanken opfylder krav til holdbarhed, tæthed og styrke.
- I bedriftens driftsregnskab registreres forbrug af vand, energi, indkøbt foder, pesticider og handelsgødning.

Vurdering

Med ovenstående er der redegjort for, at der er fokus på management og egenkontrol på ejendommen. Ved at registrere og iagttage daglige rutiner og forbrug, kan eventuelle u hensigtsmæssige forhold identificeres og afhjælpes.

Det vurderes samlet set at driften af husdyrbruget på adressen inkl. egenkontrol og management lever op til lovens krav. Driften af husdyrbruget forventes derfor samlet set ikke at medføre en væsentlig negativ virkning på miljøet

Væsentlige virkninger fra reststoffer, affaldsproduktionen, samt ved brugen af naturressourcer.

Grundvand

Husdyrbruget ligger ikke i et område med særlig drikkevandsinteresse. Husdyrbruget ligger ikke indenfor boringsnære beskyttelsesområder, nitratfølsomt indvindingsområde eller sprøjtemiddelfølsomme indvindingsområde.

Der er en boring på husdyrbruget, DGU nr. 131.266, som ansøger, ikke har kendskab til, samt en markvandsboring DGU nr. 131.1341 som vil blive annulleret i forbindelse med nybyggeriet af stalde. Boringerne er nærmere beskrevet i afsnittet om, Afstandskrav.

Spildevandsledningerne, herunder tagvand, overfladevand og sanitært spildevand er adskilt fra hinanden efter gældende regler, for at undgå en forurening af overflade- og grundvand.

Vurdering

De generelle regler for opbevaring af husdyrgødning og indretning af stalde sikrer at der er minimal risiko for at der sker udslip fra gødningsopbevaringslagre og stalde, som kunne give anledning til forurening af grundvandet. Desuden er der særlige regler for udnyttelse og udbring af husdyrgødning, der sikrer en minimal udvaskning af næringsstoffer til grundvandet.

Fra bygninger med dyr eller husdyrgødning til vandboring 131.1341 er der mindre end afstandskravet på 25 m til vandboring, og derfor bliver boringen sløjfet i forbindelse med byggeri af nye stalde.

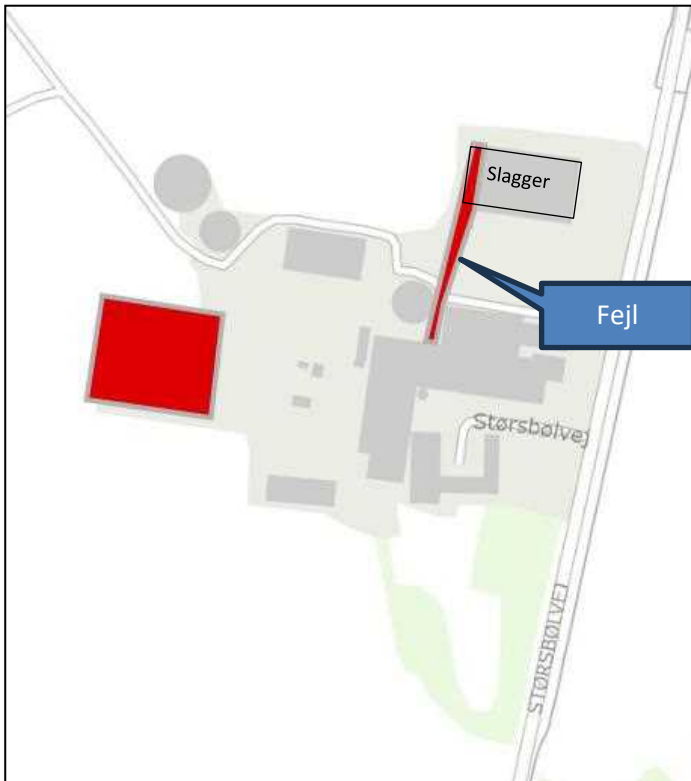
Ud fra ovenstående vurderes det at den påtænkte driftsændring ikke vil have indvirkning på grundvandet.

Jordforurening

Under eksisterende drivgang og under det sidst byggede plansiloareal er der lagt slagger, som det kan ses markeret på nedenstående figur. Området med slagger er klassificeret som V2, på Danmarks Arealinformation. Betegnes et areal som kortlagt på vidensniveau V2, er der tilvejebragt et dokumentationsgrundlag, der peger hen på, at jordforureningen er af en sådan art og koncentration, at forureningen kan have skadelig virkning på mennesker og miljø. Områdeklassifikationen omfatter arealer, der i henhold til Jordforureningsloven kan betegnes som lettere forurenede områder.

Ansøger planlægger at etablere slagger under nye stalde. Det er registreret forkert på nedenstående kort i Danmarks arealinfo, der er ikke slagger under drivveje men er under den etablerede del af stald 1.

Ansøger er opmærksom på at man ikke må flytte med slaggerne uden at spørge kommunen først

Figur 9. Aktuelle V2 jordforurening (rød markering) på Størsbølvej 1

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det ikke at den påtænkte driftsændring vil have indvirkning på grundvandet.

Reststoffer (olie, rengøringsmidler, kemikalier, medicin m.m.)

Opbevaring af reststoffer skal ske på en forsvarlig måde, så der ikke er risiko for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Olie

På ejendommen anvendes der olie, i form af diesel- og smørelie. Dieselolie anvendes til landbrugsmaskinerne i forbindelse med markarbejdet. Dieselolien opbevares i maskinhuset. I en overjordisk tanke på 5.900 liter fra 1999. Tanken er placeret på fast bund uden afløb. Tanken er forsynet med en overfyldningsalarm, for at undgå en evt. jordforurening ved påfyldning af tankene. Smørelie anvendes til traktorer og maskiner, og opbevares i 200 liter tromler i maskinhuset, de er ligeledes placeret på fast bund uden afløb. Olieaf-fald afleveres på den kommunale modtagestation eller afhentes af godkendt firma.

Kemikalier og pesticider

På ejendommen anvendes der kemikalier hovedsagligt i form af pesticider og rengøringsmidler. Det er minimalt hvad der anvendes af rengøringsmidler.

Pesticider opbevares i aflåst kemikalierum i maskinhuset. Vask og påfyldning af sprøjte sker i maskinhuset, ved rist, hvorfra der er afløb til gyllebeholder. Påfyldning af sprøjten sker så der ikke er risiko for tilbageløb

til vandforsyningen. Andre former for kemikalier der er klassificerede og mærket som giftige eller meget giftige opbevares i aflåst kemikalierum i maskinhuset.

Nødvendige rengøringsmidler/pesticider/kemikalier bruges op i ejendommens drift, hvorved der normalt ikke er kemikalieaffald til bortskaffelse. Hvis reglerne ændres så et kemikalie, der tidligere har været benyttet på ejendommen, bliver ulovligt at bruge, bortskaffes eventuelle rester hurtigst muligt til Kommunal Modtagestation.

Medicin

Medicinen opbevares i et køleskab i stalden. Eventuelle medicinrester returneres til dyrlæge eller apotek. Det er dog sjældent at det sker, da alt det indkøbte opbruges. Skarpe og spidse genstande opbevares i lukket beholder i stalden, og afleveres til dyrlæge eller på kommunal genbrugsstation.

Vurdering

Det vurderes at reststoffer opbevares og håndteres miljømæssigt forsvarligt på ejendommen.

Affald

Husdyrbruget er omfattet af kommunens til enhver tid gældende Regulativ for Erhvervsaffald, og er dermed forpligtet til at kildesortere og bortskaffe alt erhvervsaffald i henhold til denne og den til enhver tid gældende Affaldsbekendtgørelse.

I den daglige drift vil der være en række affaldsprodukter til bortskaffelse via kommunale ordninger og modtagestationer. Affaldet tilstræbes opbevaret og bortskaffet i overensstemmelse med affaldsregulativerne for Esbjerg Kommune.

Fast affald:

Dagrenovation samt pap og papir fra bedriften fyldes i affaldscontainer. Affaldscontaineren tømmes hver 14. dag via den kommunale ordning.

Affald sorteres i forskellige containere, og afhentes af privat firma.

Ikke forbrændingseget affald (f.eks. eternit, glaserede fliser og tegl, imprægneret træ o.l.). Normalt forefindes der ikke "ikke forbrændingseget affald" på ejendommen, men i tilfælde af den type affald opstår, så bortskaffes det til kommunal genbrugsplads. Eventuelt jernaffald bortskaffes til skrothandler.

Farligt og klinisk risikoaffald

Farligt affald som f.eks. lysstofrør, el-spælepærer, oliefiltere, batterier eller spraydåser indsamles i service-rum/værksted. Brugte batterier tages ofte med retur af leverandør. Andet leveres til kommunal modtagestation.

Medicinrester og brugte kanyler afleveres til dyrlægen.

Olie- og kemikalieaffald:

Olieaffald afhentes af privat firma. Der er meget begrænset kemieaffald fra ejendommen, såfremt der er overskydende affald, leveres det på kommunal modtagestation.

Vurdering

Affald opbevares og bortskaffes i overensstemmelse med gældende lovgivning og affaldsdirektiver, og det vurderes ikke at håndteringen heraf kan medføre risiko for forurening af miljøet.

Døde dyr

Døde dyr opbevares overdækket af et kadaverdækken på plads bag ved beplantning ved den nordlige indkørsel (jf. figur 4). Placeringen af afhentningsstedet ligger ugeneret i forhold til nabobeboelser og forbipasserende. Døde dyr tilmeldes til afhentning af DAKA senest 24 timer efter dødsfaldet er konstateret.

Vurdering

Det vurderes, at husdyrbruget efterlever Bekendtgørelse nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr.

Vand

Vandforbruget på denne bedrift anvendes primært til drikkevand til køerne, vask af malkestald og vask af maskiner. Der anvendes vand fra egen boring. Vandet renses inden det bruges til drikkevand til køerne i det nye malkecenter.

	Nudrift (m ³)	Ansøgt drift (m ³)
Vandforbrug	17.000	34.300

Tabel 8 Vandforbrug

Af vandbesparende teknik kan nævnes, at vand der bruges til at køle mælken genbruges som drikkevand til køerne.

Vurdering

Der er hele tiden fokus på at minimere vandforbruget, både i forbindelse med daglig drift men også ved udskiftning af teknikker der forbruger vand. Det vurderes derved at brugen af naturressourcer sker på en forsvarlig måde.

Energi

På ejendommen anvendes der energi i form af el og dieselolie. Elforbruget anvendes hovedsagligt til malkning, køling af mælk samt belysning.

	Nudrift	Ansøgt drift
Elforbrug (kWh)	261.000	573.000
Dieselolie (l)	100.000	110.000

Tabel 9. Energiforbrug

Af energibesparende teknikker kan nævnes, lavenergipærer (LED) og frekvensstyret vakumpumpe.

Ved etablering af nyt malkecenter vil der blive opsat nyt teknologi, som selvsagt vil være mere energibesparende end teknologien i den gamle malkestald.

Der er naturlig ventilation i staldene.

Vurdering

Der er hele tiden fokus på at minimere energiforbrug, både i forbindelse med daglig drift men også ved udskiftning af teknikker der forbruger energi. Det vurderes derved at brugen af naturressourcen sker på en forsvarlig måde. Det vurderes derfor at der på ejendommen er fokus på besparelse af energi, og driften af husdyrbruget forventes ikke at medføre væsentlig følgevirkninger for miljøet på baggrund heraf.

Klima

Klimapåvirkninger søges begrænset ved at holde fokus på energiforbrug og transporter så CO₂-belastningen minimeres så vidt muligt. Dette er beskrevet i foregående afsnit vedr. "Energi" med diverse tiltag.

Denne ejendom bidrager til klimaindsatsen med bla. følgende tiltag:

- Der anvendes LED-belysning i stalden, som minimerer elforbruget.
- Overdækning af gyllebeholder, reducerer metanudledningen, pga. at der skabes et bedre miljø for visse mikroorganismer, som er drivhusgasreducerende.
- Husdyrgødning afsættes til biogas hvor det bidrager til produktion af elektricitet og varme. Afgasning af husdyrgødning reducerer jf. energistyrelsen udledningen af drivhusgasser fra ejendommens husdyrhold og er medvirkende til at nedsætte udledningen af CO₂ fra afbrænding af fossil energi ved at erstatte naturgas. Gødskningen med biogasygille har en lavere lattergas emission end fra rågylle.
- Arealerne ligger forholdsvis samlet. Gyllen leveres retur fra biogasanlægget, direkte i de tanke der ligger nærved de arealer, gyllen skal udbringes på. Derved minimeres vejtransporten med traktor og gyllevogn. Hvilket bidrager til et lavere forbrug af brændstof. CO₂-udledningen er lavere ved transport med lastbil, fremfor traktor.
- Der sker forkøling af mælken og vakuumpumpen er frekvensstyrret. Begge er tiltag, der er med til at reducere energiforbruget og derved også CO₂ emissionen.
- Der er god opbevaringskapacitet. Derved kan gyllen gemmes og udbringes på det mest optimale tidspunkt i forhold til afgrødens mulighed for kvælstofoptag, hvilket vil begrænse omdannelsen af kvælstof til lattergas.

BAT (ammoniak)

I lovgivningen er der faste krav hertil, som sikrer at husdyrbrug vælger et staldsystem eller en teknologi blandt de bedste tilgængelige, for at begrænse ammoniakudledningen fra husdyrbruget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrugene, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i DK nås og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Projektets BAT-emissionsniveau er beregnet i Husdyrgodkendelse.dk. BAT-emissionskravet er overholdt.

Samlet BAT beregning ? i			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	8999	966	9964
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	9131	765	9896
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	68
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Tabel. 10 BAT-beregning

BAT krav opnåelig ved anvendelse af BAT for nye og eksisterende stalde ? i					
Staldnavn	Navn på dyretype og staldsystem eller flexgruppe	Forudsætning for BAT-beregning	BAT krav ved ny stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år))	BAT krav ved eksisterende stald (kg NH ₃ -N / (m ² · år)) ^c	
Stald 2	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,84	0,84	
Stald 2	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Stald 2	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
Stald 3	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	1,16	
Stald 3	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
Stald 4	Heste, Får og Geder; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
Ny kalveplads	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
Stald 5	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	1,16	
Stald 5	Alle kvæg; Dybstrøelse ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
drivgang S	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	1,16	
drivgang N	Alle kvæg; Sengestald med spalter (bagskyl eller ringkanal) ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	1,16	
1. løsdriftsstald	Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ^a	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	0,89	0,89	
1. løsdriftsstald	Alle kvæg; Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb ^a	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,89	0,89	
Fælles kalvebokse nord	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	
Fælles kalvebokse syd	Kalve, (under 6 mdr.). Dybstrøelse	Nyt (inkl. renoveret) staldafsnit	0,84	0,84	

^a BAT-kravet for flexgruppen fastsættes ud fra det dyretype og staldsystem med det højeste relative reduktionskrav og det dyretype og staldsystem med den højeste ammoniakemissionsfaktor.

^c BAT krav ved eksisterende stald er tabelværdien for staldtypen. BAT kravet kan være lavere i den aktuelle situation, hvis der fastsættes vilkår til eksisterende stald i en tidligere godkendelse.

Tabel 11. Forudsætninger for BAT-beregning

BAT-niveauet er opnået ved at, der er anvendt:

- Fast drænet gulv med skraber og ajlefløb

- Dybstrøelse
- Overdækning af ny gyllebeholder 4 gør at drivveje og separationsområde kan etableres med spalter, og BAT stadig er overholdt.

Der er ikke fortaget en vurdering af fravalg, da BAT-emissionskravet er overholdt.

Eventuelle grænseoverskridende virkninger

Ifølge IE-direktivet har et anlæg grænseoverskridende virkning, hvis anlægget kan få en betydelig negativ indvirkning på miljøet i en anden EU-medlemsstat.

Vurdering

Alene på grund af afstanden vurderes det i den konkrete sag, at det ansøgte ikke vil give anledning til væsentlige virkninger på miljøet i andre EU-medlemsstater.

Foranstaltninger for at undgå, forebygge eller begrænse det ansøgte virkning på miljøet

I dette afsnit er der nævnt de væsentligste foranstaltninger for at begrænse det ansøgte projekts virkninger på miljøet. I alle de foregående afsnit, vil man kunne læse yderligere om de anvendte foranstaltninger og vurderingerne heraf.

- Staldsystemerne i de eksisterende stalde og ny stald, er primært med delvis spaltegulv med henblik på at minimere ammoniakfordampningen fra staldanlægget. Der er flydelag på gylletankene, hvilket minimerer ammoniakfordampningen fra lagrene.
- Der udarbejdes mark-/gødningsplan for ejendommens jordtilliggende, hvorved fosfor- og nitratudvaskning minimeres.
- Spildevandsledningerne, herunder tagvand, overfladevand og sanitært spildevand er adskilt fra hinanden efter gældende regler, for at undgå en forurening af overflade- og grundvand.
- Olie tanken står indendørs på fast gulv uden afløb og vask af sprøjte sker på vaskeplads med afløb til gyllebeholder, derved er der ikke risiko for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
- Der foretages forskellige egenkontroller, for at bl.a. at følge produktionen, forbrug af fx foder, el og vand m.m.

Befolkningen og menneskers sundhed

Højt ammoniakindhold i luften kan være sundhedsskadeligt for mennesker. Der er via lovgivningen indført en begrænsning på ammoniakemissionen for husdyrbrug i form af krav om miljøvenlig teknologi (BAT). BAT kravet er medvirkende til at de overordnede mål om begrænsning af ammoniakindhold i luften overholdes. På Størsbølvej 1 overholdes lovgivningens krav til BAT, hvorved ammoniakindholdet i luften begrænses.

Der er i tidligere afsnit gjort rede for at der ikke forventes væsentlige gener for omgivelserne med støv, støj eller lugt mv.

Vurdering

Ud fra ovenstående vurderes det at husdyrbruget på Størsbølvej 1 kan drives på stedet uden at påvirke menneskers sundhed negativt.

Alternative løsninger

Den ansøgte løsning er valgt, idet den giver den optimale løsning indenfor de eksisterende fysiske og økonomiske rammer, som landmanden har til rådighed. Et nyt kalveområde samt en ny møddingsplads og gyllebeholder, giver en optimal udnyttelse af det resterende anlæg sammen med det nye malkecenter og stalde, som der allerede blev søgt til i 2014, men er ej realiseret endnu og derfor gensøges i nærværende ansøgning.

Udover den valgte løsning er der vurderet på alternative muligheder mht. placering af byggeriet.

Der har været overvejet at opføre kalvehytter rundt omkring på ejendommen, men dette er fravalgt, da det vil være mest optimalt at have et selvstændigt kalveområde, hvor kalvehytterne står samlet og derved fås også en bedre intern logistik på ejendommen. Den alternative løsning er primært fravalgt pga. sikkerhed, interne veje og plads.

Vurdering

Ud fra de alternativer der er beskrevet, vurderes det at det valgte projekt tager hensyn til omgivelserne (naboer m.m.), miljøet og husdyrbruget.

Samspillet mellem faktorerne jf. § 4 stk. 8 nr. 5.

Ifølge bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug skal der vurderes om der er kumulative effekter som følge af et samspil mellem to, flere eller alle faktorerne:

1. Befolkningen og menneskers sundhed.
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur, samt bilag IV-arter.
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima.
4. Materielle goder, kulturarv og landskabet.

Vurdering

Det vurderes ud fra beskrivelser og vurderinger i miljøkonsekvensrapporten, at den kumulative effekt mellem punkt 1-4 ikke vil have væsentlige direkte eller indirekte virkning på omgivelserne.

Samlet vurdering af miljøkonsekvensrapporten

Denne ansøgning er udarbejdet efter Husdyrloven og det vurderes ud fra ovenstående beskrivelser og vurderinger, at det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger ikke vil have en negativ påvirkning på følgende punkter:

1. Befolkningen og menneskers sundhed.
2. Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur, samt bilag IV-arter.
3. Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima.

4. Materielle goder, kulturarv og landskabet.
5. Samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter 1-4.
6. Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovennævnte faktorer 1-5.